

СЕРГІЙ ЦУШКО

**ГРАМАТИКА
ЖИТТЯ**

СЕРГІЙ ЦУШКО

**ГРАМАТИКА
ЖИТТЯ**

*Поезії
Замальовки*

Київ
Університетське
видавництво
ПУЛЬСАРИ
2013

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4Укр)6-5
Ц91

У новій книжці автор виступає не лише як поет-лірик — у ній вміщено й гумористичні вірші, а також притчі, короткі замальовки і роздуми.

Редактор
Дмитро ЧЕРЕДНИЧЕНКО

ISBN 978-617-615-030-5

© Цушко С. В., 2013
© Міщук Л. В., художнє оформлення, 2013
© Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ, 2013

Передмова

Патріоти й цинічні гинущі,
як і завжди, розхитують світ.
А рятують його щирі душі –
ті, кому непідробно болить,
ті, що не метушаться панічно,
совість ставлячи вище ідей,
що єднають миттєве і Вічне
між невігних вразливих людей.

ЕХОЛОКАЦІЯ

БЕРЕЗНЕВИЙ СНІГ

Він працював натхненно цілу ніч
й, хоч відав, що це ніч його остання
і встигнути потрібно до світання,
виліплював старанно кожну річ.

Спішив, допоки все довкола спить
й ніхто не підбиватиме під лікоть,
зневажливо не буде пальцем тикать,
не вкраде неповторну творчу мить.

Наснагу брав у безмірі небес.
І ось уже довкруг казково-білі
кущі, дерева і автомобілі —
примарний світ прихованих чудес.

А вранці він поштиво відступив:
— Дивіться, люди! Людоньки, радійте,
милуйтеся і, як в дитинстві, мрійте
між творених для вас любовно див.

Та цю красу ніхто не помічав.
І навіть вічні критики-ворони
збивали мовчки снігові корони,
а добре слово хоч би хто сказав.

Місили ноги ноти і слова:
цей час безвартісний — не для поетів..
Хтось двірників й місцеву владу шпетив,
бурчав, що не на місці голова.

І лиш наївні й щирі дітлахи
дарункові нежданому раділи.
Над ними чисті небеса синіли
та чистотою дихали дахи.

* * *

Неповторне життя —
що за цими словами?
Подвиг? Злет? Відкриття?
Чи учнівські гамми?
Неповторні вогні —
спалахнуть і згасають.
Повні творчості дні —
чи безслідно минають?..
Неповторність облич
і мелодія мови —
фонограми сторіч
не відтворять їх знову.
Я вдивляюсь у вас —
ні, не запам'ятати
мить за миттю цей час,
ці притлумлені дати.
Але ж ми, але ж ми —
їхня суть, серцевина.
Як змахнемо крильми —
морок нас не поглине...

НА ВИРІСТ

Де роки дитинства згубились
й та вкотре пригадана мить? —
Синам сорочини на виріст
дав батько і мовив: “Носіть
здорові і в кращі вберіться.
А що завеликі в плечах —
не тісно у них буде крильцям,
злетить кожен в небо, мов птах”.

І був у ній простір для тіла,
хотілося швидше рости.
А думка вже прудко летіла
в широкі звабліві світи,
де радість і біль, кривда й щирість,
де світло поєднано й тьму,
в яких чи живеш ти на виріст,
чи сам собі зводиш тюрму.

Дорогу в житті обираєш
свідомо — чи натовп несе.
З тісного кутка визираєш,
клянеш і обпльовуєш все —
чи зводиш на виріст країну,
в якій не означено меж,
в якій у людині Людину
плекають, і ти тут ростеш...

По-своєму кожен літає.
Ми з братом в світах розійшлись.
Давно уже батька немає.
Наука ж здобута колись

не дасть ні поблажки, ні знижки,
на виріст живеш кожен день:
від друзів, коханої, книжки —
до праці й пісень.

ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ

Ніби знов кладу цеглину
у мішок заплічний.
І хоч він не горбить спину,
і зручний, і звичний,
та що рік — все виростає,
лямки давають плечі,
лиш одним себе втішаю:
це іще не вечір.
Ще життю диваюсь у вічі,
є снага і змога,
ще і манить мене, й кличе
йти по ній дорога.

Позираю співчутливо:
ті, що йдуть позаду,
ще не відають, щасливі,
часу вічну владу.
М'ячики, ляльки, скакалки
їх ще забавляють,
і ніскільки їм не жалко
років, що минають.
Ім синці ще набивати
і трудити спини,
до заплічників складати
роки, як цеглини...

НАТХНЕННЯ

1

Це — враження на завтра. Ще не час
свій записник хапливо діставати.
Це — зернятко, і повноцінне свято
ще має прорости й дозріти в нас.
Цей спалах, це прозріння і ця мить —
щаслива знахідка, проте й плоди роботи,
струмок найзаповітнішої цноти,
що в кожному незримо жебонить.

2

Обов'язкові й необов'язкові
приходять рими втіленням спокус.
Та, зрілий, я натхнення вже боюсь,
стекти боюся в легковажнім слові,
розтринькати і втратити за мить
те, що збирав і зігрівав роками,
те, що не в клітці строф — поза рядками
сміється, плаче, крилами бринить.
Я все відчув, але не все сказав,
бо щось незайманим лишити мушу,
щоб не покинути напризволяще душу
серед руйн, розчарувань, заграв.

* * *

На те вона й молодість, щоб грішити,
на те вона й зрілість, щоб усвідомити,
яке це важке мистецтво — жити
й імені свого не осоромити.

* * *

Стареньку мальву переселили до міста —
продали хату й город,
зачинили її між чотирьох стін
на дванадцятому поверсі,
сказали: “Цвітіть як знаєте!” —
й покотили шумливою вулицею.

А сонце тут лише дві години зранку.
А дощ хіба дістанеш кінчиками пальців
із напіврозчиненого вікна.
Як же його цвісти?
Де сили взяти?..

Сюди не дістає жодне дерево,
ні солов'я, ні зозулі — самі ворони,
й десь унизу метушливі горобці
та гонористо в'ються
кручені паничі.

І зів'яла самотність,
звісившись із вікна,
приречено гукає:
— Люди! Який сьогодні день?!

* * *

Країно одвічних плачів
і пристосованців убогих, —
коли свій розбуджений спів
піднімеш на вістрях мечів
до українського Бога?!

ПОКАЯННЯ

Шістдесятникам

1

Чужіє світ. Ще я у ньому,
але дороги розійшлись.
Він вдаль летить, а я крізь втому
вже повертаюся додому,
хоч теж спішив за ним колись.
Кудись летів — аби летіти.
Співав щось — що комусь той спів?
Не слухав — ніде правди діти —
тих неповторних голосів,
що не розніженим бельканто
вражали вишуканий світ,
а в сірій робі арештанта
хрипіли крізь колючий дріт.
Не пригинались в покаянні
і надривали голоси
у життєстверднім сподіванні,
що ти колись відповіси...

2

— Чого прийшов? Що тут забувся? —
хтось поруч пошепки спитав. —
Ти не відбувся. Не відбувся!
Найкращі роки проморгав
і з ними в ряд один не став.
Запізно їсть тебе сумління
і спазм вини, як в горлі кість,
бо не з цього ти покоління
й тут — необов'язковий гість...

І я старий вже. Приміряю
 На метр шістдесят п'ять труну.
 Усе життя себе картаю
 за те, що не наздоганяю
 цю генерацію тужну
 і, видно, не наздожену...

* * *

Якщо ти — не муляж, якщо ти ще живий,
 не зомбований і не зігнутий, —
 підними свою голову вище трави
 і хоч раз відсвяткуй свої Крути.
 Відсвяткуй. Хоч це свято криваве й сумне
 і його панахиди позначать,
 хай по серцю тебе різоне, як багнет,
 те, що інші не чують, не бачать.
 Відсвяткуй. Вишиванку вдягати дарма —
 не до пісні тут, не до параду.
 Де гвинтівки? Набої? Шинелі? — Нема!
 Знов, братове, спіткнулись об зраду.
 Помайданили. Шлягери, феєрверк.
 Не дозріли до спільної мови.
 І зневірених нас сповивають у смерк
 вже табачники — як муравйови.
 Та проте не зітліє все те, що було.
 І ми діждемо — проти навали
 щоб нащадки відважно повстали
 там, де триста, як скло, героїчно лягло...

* * *

Нехай закрила сонце зранку хмара
й ось-ось ударить злива або сніг, —
ти сам собі і нагорода, й кара,
ти сам собі і суд, і оберіг.

Ти сам собі і мрія, і спромога,
ти сам собі фундамент, стіни, дах,
ти сам собі поразка й перемога,
миль, що лишитись може у віках.

Ти сам собі — кайдани і свобода,
піщинка — і неосягнений світ.
Тебе творила безліч літ природа,
ти в ній і насінина, й зрілий плід.

Довкола тебе постаті й примари,
той натовп, що народом стати б міг.
Від нас залежить, що впаде зі хмари —
дощ життєдайний чи мертвотний сніг.

* * *

У Вічності коротка пам'ять.
Пригадуючи скрушно втрати,
вона все витворене нами —
руками, думкою, серцями —
похоплюється фіксувати.

Усе, що вивільнило крила
від зла, нещирості, підлоти, —
щоб нас в майбутньому відкрили

нащадки й душами прозріли,
ввібрали слово, барви, ноти.

Тоді, притлумлені і кволі,
й вони запрагнуть свята злету.
З'єднавши радощі і болі,
ми спільно крізь роки і долі
нестимем вічну естафету.

ДІАГНОЗ

Шукаю опори в житті
і права сказати не маю,
що друзі у мене не ті,
що жінку не ту кохаю,
що пісні не тої співав,
в часи народився невдалі,
не ту в спадок мову надбав
й історії скорбні скрижалі,
що безпросвітні дні
і що не та країна, —
це, мабуть, в самому мені
РУЇНА...

МОНОЛОГ ВАСИЛЯ СТУСА

Ви лякаєте мене смертю.
Ви наказуєте мені замовкнути.
Та я — інструмент, на якому грає Бог.
І якщо ви мене вб'єте,
Він візьме інший інструмент.
А музика не вмовкне.
Ні-ко-ли!

“ДАЙОШ ПОЗИТІВ!”

Редактор газети зібрав колектив:
— Ви... тіпа... ну, ето — дайош позитів!”
Його шеф-редактор учора огрів:
— Які ще там факти?! — Давай позитив!
Гарикнули й тому із владних верхів:
— Усвой аксіому — долой негатів!
Народу не нужен мінор і надрив —
на завтрак і ужин дайош позитів!

Всі шиї зігнули. Я мовчки сидів.
Колись ми вже чули: “Дайош позитів!”
Ми ще не забули садистський той час.
В прекрасне минуле ведуть знову нас,
де радощів доста “в великій боротьбі”,
де голод, колгоспи, ГУЛАГ, КДБ.
Від верху до низу, як імператив:
“Поменше про кризу — дайош позитів!”

Від верху до низу ярмо хабарів.
Ті ж самі мармизи... Дайош позитів!
Податків лещата і адміннахрап.
І гречка на свято, й реклам дурноляп.
І партійок тічки, і виборів цирк.
Повернення звички — із вуст нічичирк.
Немає мажорів? Нема блатняків?
І рай буде скоро? — Дайош позитів!

Дайош олігархів? Офшори? Казлів?
Свідому анархію? — Цей позитив?!
Поміж смітниками багно матюків?
Дітей з цигарками? — Такий позитив?!
Нужду на базарах? П'яниць і бомжів?
Бандитів на нарах? — Дайош позитів?!

Руїни заводів. Село вимира. —
На Заході й Сході кричати “ура!”?..

Ми не безголосі, хоч і мовчимо,
та — лагідні досі — ярмо зірвемо.
Ми і не послули — вичікуєм час.
Майдан — не минуле, він в кожному з нас.
Тож врешті до праці перейдем від слів.
І створим достоту тоді позитив.

ЮНИМ ЛИЦАРЯМ, ЩО ГОЛОДУЮТЬ ПІД СТІНАМИ “УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ”

З вас кожен — Прометей самоприкутий.
І ваше самозречене повстання —
голодування — це безкровні Крути,
це барикада — Боже збав, остання,
поміж слабких, зневірених — позиція,
яку й за “Беркутом” сатрап боїться,
а млява, віртуальна опозиція
за спинами белькоче: “Відступіться!”
Довкола — кпини, посмішки глузливі,
готовність перед хамом гнути спину.
І топить день за днем Хрещатик в пиві
понуру і безвільну Україну,
роз’єднану — від Харкова до Львова,
яку “в законі” зеки-лиходії
позбавити назавжди хочуть Слова,
а вслід за рідним словом — Думки, Дії.
Але повстали ви — героїв зміна,
яких не повернути на старе.
І, значить, ще не вмерла Україна
й, за усіма ознаками, не вмере!

ТАЛАНТ

(Спогад сексота)

Сівши на передній парті, я
вишкрібаю слово “партія”.

Підійшов до мене вчитель
й каже гнівно: — Ти вредитель!

— Тихо, тихо! Без істерії —
бо нашкрібаю... ще й Берії.

ДОПОКИ...

У лави шикуймося, сестри й брати —
потуго багатомільйонна!
Не можна колонами різними йти —
допоки є п'ята колона.

Амбітні гетьманчики — курям на сміх,
фальшива на кожнім корона...
Не можна сьогодні іти проти всіх —
допоки є п'ята колона.

Качанівські вежі й колючі дроти,
уся Україна — мов зона...
За ґратами нині усі — я і ти —
допоки є п'ята колона.

Розгнузданий шабаш, нахабні “братки”.
За ними — заграда червона.
І можуть прийти муравйовські полки —
допоки є п'ята колона.

Збираймося навколо одної мети
і в центрі, й у всіх регіонах,
у лави гуртуймося, сестри й брати,
у патріотичних колонах!

ЗАГРОЗА ПОВЕНІ

В ефірі чутно голоси стурбовані,
однак клопочуться експерти не про те —
не стільки на річках загроза повені,
як в душах зледенілих тиск росте.

Нас не злякали заметілі сфабриковані,
нас не зігнули утиски зими —
що більше снігу, то потужніш повені,
що більш морози, то гнівніші ми.

В полоні криги наші сили не змарновані —
ось-ось в борні розвернеться плече.
Загроза повені? Та ні — потреба повені
обличчя і серця нам обпече.

Я пророкую: будуть вулиці заповнені,
вітчизна синьо-жовто розцвіте.
Вже не загроза, а всісиля повені
усі завади, мов сміття, змете.

Тоді не стримають напору ґрати ковані
під розпашілим натиском ріки.
Я славлю всенародний спалах повені,
яку не стримають ніякі бандюки!

27 лютого 2012 року

* * *

Ці пагони людей під лагідним дощем,
це вперте і тривале поливання —
надія непокорена остання,
що врешті різнобарвно зацвітем,
зав'яжемо плоди в погожу днину
і сонце прихилитимем до них,
з непоказних зелепухів малих
віродим повнозрілу Україну.

Незримий садівник, що зерна ще припас,
на радіоактивному бетоні
плекає ліс у кожному бутоні
й рости до неба спонукає нас...

* * *

Без струсів нічого не буде —
ні віршів, ні змін у житті.
І сонні знесилені люди —
немов колоски пусті.

Без стресів, і грому, і зливи —
в природі й поміж людей —
повік не зустрінеш щасливих
і сповнених сонця очей.

Народяться мертвими діти,
посохне, згорить трава.
Бо жити — це вічно творити:
буруни, майдани, слова.

* * *

Охочіш розмовляю з горобцями,
ніж деким із людей.
Знов барикади постають між нами —
якби ж то із ідей.

Якби ж то дослухалися ми глузду,
а не політзаброд,
що з посміхом шаткують, мов капусту,
розчачхнутий народ.

Якби ж плекали ми духовну вроду —
не глянц від Мері Кей
і від зневірених людей
зростали до НАРОДУ.

* * *

І непогожий день, і непривітні люди,
ця вісь координат, ця сцена і цей час...
Не плач і не проси — бо іншого не буде:
це тільки тло буття, це даність без прикрас.
Прийми усе, як є, та не зневірюй крила
і щонайменшу мить наповної сенсом вщерть.
Іди своїм шляхом і не клени безсило
кастроване життя й непроминушу смерть.
Ці люди, ці думки — все спадок учорашній,
але опалий лист не спинить ріст трави.
Ось щойно народивсь
нащадок твій безстрашний
і у прийдешній день гука: “Іду на ви!”

ПРОЇЖДАЮЧИ СНІТИНКУ

За немитим вікном
пролітають експозиції
постійного вернісажу смітників,
а сумні дерева
марно шукають своє відображення
в потьмянілій амальгамі
отруєного озера.

Уже котрий учасник нескінченного кастингу
канючить все ту саму
сльозоточиву пісню,
а хор мобільників,
талановито дисонуючи,
виконує ораторію
“А він? А вона? Ти шо?!”

Хтось переплутав країни —
продає “піво” і батончики “йо-майо”.
Хтось недосварився вдома —
і з усіх сил надолужує.
Ревізори збирають данину,
їм тицяє гривні народ —
чи сонний, чи, може, хворий,
що невідь-коли одужає.

ДИХАЄМО

Дихаємо вдвох із деревом:
мій видих — його вдих,
його видих — мій ковток кисню.
І обом стачає
землі й неба,

і обом болять
усі кривди отруєного світу.
І з кожним убитим деревом
гине ще одна клітина
в моїх легенях.

Дівчино!
Погасіть цигарку —
не завдавайте болю
дереву і мені.

* * *

Сонце ховається в хмари,
щоб світ не бачив агонії його заходу,
пес утікає з дому,
щоб померти вільним.
Мужність самотності —
останній аргумент
гордих і спраглих свободи.

ЗРЕЧЕННЯ

Спершу перестали пити воду з річок.
Затим стали остерігатися води з крана.
Обставили водойми щитами:
“Купатися небезпечно!”

Усе живе вийшло з води.
І якими ж треба бути виродками,
щоб мати зреклася своїх дітей...

КАЛЕНДАР

Рік збігає. Мите, стій!
Візьмем календар новий,
зазирнемо в нього — що там
за звабленим поворотом?
Цей рік був також звабленим,
та чи добрим, чи щасливим?
Він про щастя щось мовив,
та за ним і слід схолов,
обіцянки роздавав,
довкруг пальця обкрутив,
в нас, довірливих, украв
триста шістдесят п'ять днів.

Ось чому нам нині лячно —
зазираємо обачно
біля штучної ялинки
до найпершої сторінки,
боїмось перегорнути:
тільки б не зазнати скрути,
політичної Пандори,
і Содому та Гоморри,
що спотворять невмолимо
весну, літо, осінь, зиму —
незворотно рік мине,
немов хто його злизне.

Часе — таїно глибока,
зазирнути б хоч в півока
в твою сутність сокровенну,
у природу незбагненну,
зрозуміти, як ти злив
поступ миті й біг віків.

Як з тобою уживатись,
щоби не розчаруватись,
відшукати в метушні
змістом виповнені дні,
як в житті пізнати злеті —
щастя справжнього прикмети,
і, сягнувши висоти,
шлях до Вічності знайти...

* * *

В похмурому морі буття
безцільно блукають човни
непочутих слів
і вітрильники несприйнятих думок,
безладно кружляють поламані весла
палких аргументів,
жалібно квілять чайки
закличних монологів
та болючих запитань,
приречених ставати риторичними.

В похмурому морі буття
невправні мандрівці плывуть навмання
з примарною мрією
про рятівний круг,
та щораз натикаються
на прикрі уламки розбитих надій
у безжальному морі життя,
в якому щире спілкування
завжди було
недосяжною розкішшю.

АНТИСЛОВА

До нього ще сорок метрів,
 та, випереджаючи, вже долітають,
 рвуть мені вуха, шмагають по обличчю
 антислова,
 які він шпуряє зустрічним
 і всьому світові.
 Хилиться трава,
 в'яне листя на деревах,
 розлітаються птахи,
 розбігаються коти
 та, беззахисні, всотують отруту діти
 і стають солдафонами жінки.

Антислова
 намертво вкарбовуються на огорожах і стінах,
 хмарою висять над ринками й пивницями,
 вони — у коментарях до несправедливих законів,
 їх занотовують заслинені постмодерністи
 і з посміхом транслюють у світ.

Антислова
 обвалюють шахти і збивають літаки,
 замулюють останні чисті джерела,
 клекочуть всередині нас чорними вулканами
 й виходять назовні раковими пухлинами —
 убивають тих, що їх вимовляють
 і котрі потурають.

Антислова
 глумляться над нашими матерями,
 гвалтують родини і розсварюють народи,
 загіджують Космос.

І коли від сорока метрів між нами залишиться два,
як зможу на його епілепсійне “Здрасьте!”
пустити з вуст, як білу голубку, щире “Добридень”,
уже не сподіваючись, що її доброзичлива краса
врятує світ?..

* * *

Звикаю
жити в небезпечно хворому місті,
вдихати сивий сурогат повітря,
глухнути від чорнослів’я,
травмуватись об усе холодніші очі.

Звикаю
не помічати блювотину реклами,
не чути генетично модифікованої естради,
учорашніх товарищеї звати панами.

Звикаю.
І не звикну ніяк.

* * *

Із того самого свинцю
випливають кулі
або виготовляють шрифти —
несучи у світ морок смерті
чи світло знань.

Щойно народилась дитина.
В які руки
вона потрапить?!

ЧАС

1

Кран,
що постійно протікає,
річка,
яку не спинить жодна загата,
пісня,
котра може обірватися будь-якої миті —
і немає у світі
жодного слюсаря,
гідроінженера
чи диригента,
які опанували б стихію
і прибрали цю недоречність.

А Богові байдуже,
бо Він — вічний.

2

Умерти б і зупинити Час...
Маргарет Юрсенар

Умерти б, вірячи, що Час неспинний,
за моїм фінішем — чийсь буде старт,
нове перерізання пуповини,
нові ілюзії, палкий азарт —
життя, не згарище пустельно-безгомінне.
Тоді випробувань одвічний гарт
і жереб нелегкий спізнати варт
задня цвітіння
й усмішки дитини...

МЕТУШНЯ

Горло криком дерем,
хоч спитати: навіщо?
Знов нечисто берем
ноту — і щонайвишу.

Кожен з нас про своє
широсердно співає.
Голос в кожного є,
але хору немає.

Врешті скінчиться час —
і опустять завісу,
і нескорених нас
вмить поглинуть куліси.

Випадковий глядач
неуважно вслід гляне.
І хоч смійся, хоч плач —
нас навіки не стане...

* * *

Думка, паралізована задрісним спогляданням,
приречена на безплідність хоч у які часи.
І замість дій — вагання, замість мети — гадання
і нескінченне зітхання: “Господи! Що даси?”

Задрісно зазираєм через тини до сусіда,
через плече читаєм газету в чужих руках.
Ніби й не інваліди, звісно — не дармоїди,
але опору шукаєм в пляшці й на небесах.

* * *

Завжди це важко — і знайти натхнення,
й перо при тім у скверну не вмочить...
Сидить переді мною сьогодення
і розкуйовдженим бомжем смердить.
Сидить переді мною смертна втома,
безцільність із дня в день переповзань.
Він скрізь чужий, забув, що значить “ вдома”,
забув живий безтямний шал бажань.
Сидить переді мною безнадія,
зневіра, що святковий день прийде.
Все байдуже, хоч ранку вмита мрія
тумани понад річкою пряде.
В вагоні електрички не завізно,
ще не дратує безперервний шум.
Ген сходить сонце, а йому вже пізно...
Чи ж не дарма на поклик долі я спішу?!
Постійний сумнів: що я в світі значу?
Щоденний роздум: нащо це життя?
Чи щиро я сміюсь? Доречно плачу?
Чи ще живий? Чи в прірві небуття?
Що на землі залишу після себе —
чи світлий спомин? Чи брудну біду?
Чи променем чиєсь зігрію небо,
чи в потойбічний світ бомжем піду...

* * *

Позбутись останніх ілюзій,
але не зігнутись в журбі.
По нірках розбіглися друзі —
тепер всяк собі, всяк собі.

А втім, вугляки ейфорії
схолили давно й у мені.
І тихо бриніти воліє
душа на самотній струні.

Свята молоді відшуміли,
лишивши мелодію — ту,
що запам'ятати зуміли
колись — на бігу, на льоту.

Ілюзій рожевих немає.
Прощань усе важчий полон.
І з усміхом добрим чекає
терплячий, як Вічність, Харон.

* * *

Кому каменем сірим в підмурку дісталось лежати,
хто вражатиме дахом чи шпилем людей і ворон,
а ще ж є двері й вікна, за ними — фіранки чи ґрати,
чи герані і світло, чи темрява — Боже, боронь.

Всі ми — частка чогось, а проте
неповторні створіння,
що торують свій шлях на межі сліпоти і прозорінь.
Життєлюби усі, та проте не одне покоління
вік ведем між руїн, після себе лишаючи тлін.

Хробаком чи царем — помирати однаково підло.
Тож нехай нас єднає і мирить в цім світі

хоч смерть.
Бути муром комусь, дарувати у темряві світло —
нуртуванням життя кожну мить
переповнити вщерть.

КОЗАЦЬКА ПІСНЯ

Усміхнися мені на порозі,
на прощання рукою махни.
Я сидіти удома не в змозі,
як покликали сурми війни.

Батько рвучко потисне правицю,
мати змочить сорочку слізьми.
Довгим поглядом, вірна зигзице,
без плачів попрощаємось ми.

Погамуй у серденьку тривогу —
побратими зі мною і Бог.
А молитися за перемогу
ми — хоч порізно — будем удвох.

У бою я не знатиму спину.
Відведеш ти й шаблюку, й стрілу,
моя горда козачко-княгине —
оберіг на міському валу.

Не спіткнеться мій кінь у дорозі
і біди не накличуть сичі.
Буде гріти твій погляд в морози,
шлях додому осяє вночі.

* * *

Пам'яті Миколи Петлицького

Десь небо сьогодні заплаче,
ударить сльозою навскіс.
Та ми не заплачем, козаче,
бо Ти не пробачиш нам сліз.

Бо Ти — незнищенної вдачі,
бо не відступив Ти в бою.
Лиш підступ зрадливий, козаче,
із рук вибив шаблю Твою.

Від нас Ти пішов недалечко —
на крок, на півслова, на час.
Трагічне Твоє Берестечко
наснажить відвагою нас.

Бо битись нам ще з ворогами,
долати прокляті часи.
Живе Твоє гасло між нами:
“Не бійся, не вір, не проси!”

Не нам чорний ворон прокряче,
не станемо нижче трави...
Козаче, козаче, козаче —
у дітях і внуках живи!

25 вересня 2012 року

САМОТНІСТЬ

Радість ховаю в собі чи осмоту,
ношу чи шукаю ліки —
все не дають знайти мені пута
стежку у світ великий.

Коли ж доброзичливий перехожий
мою герметичність порушить —
чи стрепенусь, чи повірити зможу
і чи відкрию душу?..

* * *

Згорнутись калачиком на лаві
на пероні приміського вокзалу —
не стільки щоб заснути,
бо дослухаєшся до кроків
і стережеш свою валізу,
а щоб відключитися
від нав'язливого гамору великого міста,
яке за день добряче притомило,
бо у нас із ним різні
пульс і група крові.
Подумки повторити
маршрут чужорекламними вулицями
з недобррозичливим відеорядом
і позиченою фонограмою.
Скрушно зітхнути,
бо розклад поїздів укотре змінено
без погодження з пасажирами
і маєш перебути десь до ранку,
раз по раз даючи інтерв'ю
міліцейському патрулю,
що від великої нудьги
читає твої документи.
Вибач їм, Боже, —
вони теж люди...

* * *

Немов непрявлена плівка,
в тугому сувої часу
невидиме зберігаю —
ношу в собі поглядів світло.

Ховаю чиюсь цікавість
і доторки випадкові,
вдивляння уважне в очі
чи постріл зневажливий в спину.
Ось ці зігрівають досі,
замріяну усмішку будять,
а ці — немов опік льоду,
мов ляпас по правій щоді.
В минулім забулось багато,
та раптом зустрічний погляд
такі закомірки відкриє —
і радість чи сором обпалять
підставлену ліву щоку...

І я зором Всесвіт вбираю,
на всьому лишаю сліди.
А врешті світ за очі піду —
ще довго, і ніжно
пестити буду
людей і траву,
вертатиму стрічним —
ні менше, ні більше —
щиру правду про них.

ТВОРЧІСТЬ

Не тому, що можна так,
а через те, що не можна інакше.
Не завдяки,
а всупереч.
Не долаючи труднощі,
а спершись на плечі побратимів.

* * *

Я — дерево, що в ґрунт вросло навічно,
у просторову й часову безмірність.
Ген перекотиполе мчить панічно
кудись, а я, приречений на вірність
чорноземові, вглиб пустив коріння,
сплітаюся з чужими корінцями
там, де за поколінням покоління
лягали відгорілими серцями,
щоб потом, кров'ю, долею своєю
живити нас, нащадків легіони,
щоб вічно над квітучою землею
нові здіймались вище й вище крони.
Вони — це ми, в труді, стражданнях, злетах.
Ми — це вони, подовжені у часі.
Колиска наша спільна — ця планета —
і саркофаг. Тож на дурничку ласі,
на все готове, перекотиподем
втекти від них — самих себе убити.
І тільки спільним чистим чесним болем
щасливу долю можна заслужити...

* * *

Не тридцять срібників — тридцять копійок*
чиюсь визначають долю,
уже на Голготу натовпи
понуро несуть хрести.
Душі обпечені та обморожені
від лицемірства й болю.
Хто ж ми — пани чи невірні
товариші й брати?

* Вартість проїзду в метро 1998 року.

Чи в сутінковім саду Гетсиманськім
знову невдячні учні —
без батьківщини в серці
стомлені блудні сини?
Чи з власної ініціативи
натхненні кати й підручні,
з власної зарозумілості
ниці балакуни?..

Якщо ми якусь і засвоїм науку,
найперше — хрести тесати
і забивати цвяхи
під крик: “Розіпни Його!”
Кожного дня ескалаторним стіксом
спускаємось в пекло, брате,
і несемо з собою
власний пекельний вогонь.

* * *

Заповнюємо порожні клітинки,
радіємо з кожного вгаданого слова
і не здогадуємося,
що кожного з нас
розіп'ято на горизонталях і вертикалях
давно приготованих ґраток,
лише окремі букви з яких
важко відкриваються
таким само, як ми,
та проте — до останньої —
добре відомі Тому,
хто складає Вселенський кросворд.

* * *

Ми запалюєм одне одного,
на заваді стаєм чи підмогою,
підбадьоренням для скорботного,
безтурботному — засторогою.

Ми життя свого свічку плакаємо
чи з покірністю, чи з фанатичністю.
Вічні — мить нетривку хапаємо,
нетривкі — переймаємось Вічністю.

Із дияволом кокетуємо,
хоча Бога тримаєм на покуті.
Про високе волаємо всує ми,
дріб'язкові й принижені в побуті.

Примирилися з вічною стумою,
конфліктуючи з покликом серця.
В світ пускаючи слово, не думаєм,
як воно в інших долях озветься...

* * *

Життя долаю крок за кроком
і помічаю — дивна річ:
довкола мене з кожним роком
все більше молодих облич.

Колись ми — юні, світлочолі —
були серед старих всуціль,
та нині помінялись ролі —
нові довкола пагінці.

За метушливою юрмою
уже притомлені бредем

і мимоволі за собою
ми точку відліку несем.

Що довший шлях — густіші вруна
за нами встигнуть прорости.
І проведе нас в засвіт юний
світ, що лиш почина цвісти.

МОНОЛОГ БУБНОВОГО ВАЛЕТА

Я — карта, що йде у відбій.
Finita — мій виступ скінчився.
І хоч до останнього бився —
і навіть відбився! —
та вийшов із гри. Неживий.

Звичайно — тут мало відваги.
Вікторії я не здобув,
бо сили й висот не сягнув.
Та не осоромив я шпаги,
та в “шістках” ніколи не був.

Услід мені дами сміялись
і шкірилися королі.
Тузи — ті за боки хапались:
“Цього не було на землі,
щоб верх брали карти малі!”

Та я не схилю свою шию.
І хоч ця поразка гірчить,
наснажусь, зберуся, дозрію —
нахабного туза покрию,
мов козир у мене в цю мить.

* * *

Металеві дерева,
протягнувши одне одному дротяні руки,
стоять у непорушному ланцюгу
від Луганська до Львова
й дивуються:
чому до цього не додумаються
такі майстровиті,
такі розумні
люди?..

* * *

Павлові Гірнику

Ці вузлуваті руки — від землі,
що з діда-прадіда невтомно орють, сіють.
Такими землероби й ковалі
приборкують природу і стихію.
І кожен їхній доторк — на добро,
на ласку — до чорнозему та жінки.
А ще тримають руки ці перо
і засівають спраглу плоть сторінки.

Ці мозолясті рими з чистих рук —
зерно, що в землю батьківську лягає.
Збиратиме із нього ще й онук
екологічно чисті урожаї,
як не зречеться ні себе самого,
ні предків — небезгрішних і жертовних,
й не жебратиме хліба, хоч сухого,
від кухарів мақдональдсів духовних.

ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ

Це не комп'ютерна гра:
усіх повбивав — і усі живі.
І не парадне “ура!” —
рвуться із горла плачі вікові.

Не гучномовців грім
і не яринь прапорів
нині потрібні тим,
хто недожив, недолюбив.

Докором нинішнім нам
ті, що живі ще, ідуть.
...і фронтові “сто грам”
поперек горла стають.

ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ В КИЄВІ

Опустив очі долу
й не підіймає погляду
на спаленілий від сорому університет,
біля якого юні моголи
цвенькають по-московськи.

* * *

Капіляри залізниці,
тромби електропоїздів,
гарячкові ін'єкції посадок,
стоп-крани нервових зривів —
так недалеко й до інфаркту...

ЗАБУТИЙ КЛАСИК

А коли його вперше й востаннє
піднімуть над нечисленним натовпом
і понесуть до сумно завітчаного автобуса,
не гримне гірським обвалом прощальний залп,
у Верховній Раді й Кабміні
не оголосять хвилину мовчання,
у багатолюдних супермаркетах і на стадіонах
не помітять ще однієї втрати,
і лише неухважні учні
вперше відчують холод сирітства.

Притишені, проте нечулі репортери,
краючи серце вдові,
шматуватимуть ще гарячу пам'ять,
уриватимуть ласі шматки
для завтрашніх сенсацій.
І за скорботним шелестом зів'ялого болю
і зачаєних образ
чи почує хоч один: “А чому ви
не питали про це його самого,
коли він ще був серед нас?!”

ОСТАННІЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ

Востаннє
заклопотане “сьогодні”
наступає на п'яти
розслабленому “вчора”,
проте йому вже не дихає в спину
нетерпляче “завтра”.

Вперше
щасливо усвідомлюєш право
ставити собі необов'язкові запитання
й без поспіху шукати
неочевидні відповіді.

Це — як повернення
з утомливого турпоходу,
в якому ніколи було й підняти погляд
і намілюватися вдосталь
краєвидами швидкоплинного буття.

Прихоплю фотокамеру,
щоб зафіксувати останні гримаси
все ще виструнченого обов'язку
й пильно дивлятися
в мінливі обличчя кожної миті —
а раптом якась із них
неповторно прекрасна...

* * *

Поруч із високим
і собі хочеться стати вищим.
Дивлячись на красуню —
бути крашим.
Недарма сонячного дня
птахи рвуться в небо,
а в негоду тиснуться до землі.

Хлопче! Дівчино!
Невже ваш ненормативний діалог
додає вам крил?!

* * *

І знов натікають деревець
і кинуть їх напризволяще.
Дітей народжують знічев'я
і у людські пускають хаші.

Трава ж без сонечка проб'ється
і в ранньовесняну погоду
зігріється, бо доторкнеться
сердець зеленого народу.

У СВІТІ ЛЮДЕЙ

Схиляю провинно голову —
один із тих,
після кого хоч потоп,
хто потоптом іде по Землі.

Не навчені потопельники —
де знайдемо свого Ноя,
щоб не стати новою Атлантидою,
втраченою для нащадків
під мулом непрощених гріхів?..

* * *

В кишенях пуста, а потреб — надміру.
Що мучить — брак грошей чи забаганки?
Як поєднати в душах Бога й віру?
Як примирити сутінки й світанки?

Учора й завтра — вічні антиподи.
Ілюзій прах нові хова надії.
Як крок ступити — та щоб не нашкодить?
Як тим, що вслід ідуть, лишити мрії?..

ЕХОЛОКАЦІЯ

Коли не чуєш відлуння,
то й не уявляєш,
якими координатами позначене
твоє місцезнаходження.
Тому, стривожено озираючись,
замість веселої пісеньки,
в порожнечі нечулого світу
мимоволі збиваєшся на “SOS!”
Та в ньому все менше надії,
що на твій розпачливий покрик
із мороку притлумлених буднів
випірне співчутливий вітрильник...

* * *

Щось у світі цім не так.
Ліс шумить, хлюпоче річка,
джміль заплутався в квітках,
пісеньку веде синичка.
Колір, пахощі і звук,
все — гармонія первинна...

Серед гір, морів і лук
недоречна лиш людина.

* * *

Світанкове місто належить птахам.
Ніщо їм не заважає —
ні цілонічний п'яненький гам,
ні перші гримливі трамваї.

Іще досинаються миші котам,
ще зла на Землі немає.
Ще сплять непогрішні Авель і Каїн,
ще місце є віршам й пісням.

Ще поки прадавній пташиний рай,
і сонце не обпекло небокрай,
і в пеклі вулиць не жарко.

Ще дихає спокоєм кожна хвилина,
та ось-ось прокинеться перша людина —
і засмердить цигарка...

* * *

Не підважити ноші чужої епохи...
Володимир Базилевський

Ступає по тінях нове покоління...
Ганна Чубач

Останню риску підведу,
останню довершу загінку —
буттям, не зором, перейду
на ще не орану сторінку.

Нова сторінка, новий вік,
лише життя старе триває
та років швидкоплинний лік
у часі, де мене немає.

Якщо і є — моя лиш тінь
поміж нових жорстких реалій.
По рештках згаслих поколінь
ідуть сліпі нащадки далі.

Немилосердний блиск в очах,
що вже не відбивають зорі.

... а тих, що заступають шлях,
збивають весело “мажори”.

* * *

Моя доля щаслива — любити людей —
не обов'язок і не звичка.
Вкотре серця запалаюю свічку,
від свічок чистих стрічних очей.

Мій беззахисний фах — любити людей,
їхню бачити неповторність,
продираючись крізь потворність
доль поламаних, хибних ідей.

Мій єдиний талант — єднати людей
злетом пісні і спалахом рими,
щоб у спілці сердечній із ними
світ похмурий зігріти оцей.

ПЕРЕГУК

* * *

Святкуймо допоки святкуються
народження ангельські дні,
допоки слухняно шикуються
робочі і вихідні,
допоки душа не втомилася
намисто низати зі свят,
допоки ми не заблудилися
між світлих і спалених дат...

БІОГРАФІЯ СОНЦЯ

Метке немовля-сонця,
охрещене в купелі тихого ставка,
гойдається
в пелюшках рожевих хмаринок,
щоб за мить,
рвучко розповившись,
побігти гарячим лугом неба.

А в кінці довжелезного, як життя, дня,
розчервоніле, зморено упаде
на прохолодні простирадла ночі
й тихо згасне,

щоб рано-вранці
переможно
народитися знову.

ВЕЛИКДЕНЬ

Сонце випікає пасочку Землі,
христосуються голуби,
а на гілочці верби
ангелята гріються малі.

У цей день шалений світ стихає,
вкотре він очікує чудес.
І таке тремке “Христос воскрес!”
на добро надію повертає...

* * *

Метушня — це відсутність мети,
самоспалення без пуття,
недоладні потуги знайти
сєнс життя.

В морі плавання без руля,
на дрібниці розміняний хист.
Так щєнятко на місці кружля —
ловить хвіст.

І хоч неба можна сягнуть,
облетіти довкола півкуль,
врешті векторів безліч дадуть
в сумі нуль.

* * *

Людмилі Міщук

Ластівко мовчазна, —
звідки ти прилетіла,
райдугу запалила
в рамці мого вікна?
Зливу перемогла,
сонце із хмар звільнила,
нам, як автограф, лишила
начерк свого крила...

* * *

Якщо був вечір сумний,
ти, наче бинт до ранки,
тісно до серця горни
магію чистого ранку,
чари пташиних пісень,
стуму туманного гаю —
і найпохмуріший день
сонце у серці ховає.

* * *

Гобелен призахідного неба.
Сонце — мов забитий Богом гол.
Фарб і пензля взяти б мені треба,
та я вкотре втуплюсь у футбол.
Затуляють нам життя екрани.
Вкотре мить неспинена вмира.
Врешті тайм скінчиться. Нас не стане,
та триватиме у вічнім небі гра.

* * *

У вечірньому парку
лукаво переморгуються ліхтарі.

А один сором'язливо
заплющив очі —
під ним цілується парочка.

* * *

Дощ вибиває ритм
тільки йому відомої мелодії.

Підставляю обличчя —
хай на губах забринять
її кришталеві нотки.

НІЧНА ГРОЗА

Грім вів басову партію дощу,
розгонисто співав ударне соло,
і доки переможно не ушух,
сигналізація підспівувала кволо —
вищали в захваті автомобілі,
як грім новий куплет заводив гінко.
Стихією розбуджені будинки
зринали в зблисках, як примари білі.
Дерева мляві, мовби їм байдуже,
проте, співали струмені охоче.
И у все тихішому фіналі ночі
біля під'їзду ширшала калюжа.

* * *

Йду травневим завітчаним світом,
у бузковому пахощі йду,
із трояндовим сонцєцвітом
заримую бджолу у саду.

Заримую бджолу із весною —
у природі й у наших роках.
Заримую, кохана, з тобою —
із трояндовим сонцєм в очах.

Із бджолою бджолу заримую —
хай гудуть у траві луговій
і троянду п'янку зацілюють
у косі темно-русій твоїй.

* * *

Зазрю трояндам,
щойно подарованим юному дівчаті,
яка торкається їхніх пелюсток
незайманими вустами.

Тріумфую з трояндами
в руках окрилених наречених,
які молодого свіжістю
змагаються із чар-квітами.

Розцвітаю з трояндами
неповторно щасливого дня,
які вітають з'яву в людському квітнику
ще одного голосистого пуп'янка.

Сумую з трояндами
в поминальний день,
й не розрізнити на скорботному камені
їхньої роси і моєї сльози.

Квіти і люди,
люди і квіти —
наші долі такі споріднені
й такі близькі.

ПОВЕРНЕННЯ

Надвечір'я туман розбудило —
сива смуга з ріки поповзла.
Сільський цвинтар. Копають могилу —
чиясь нині душа відійшла.
Поле скошене, мов новобранець.
Вже не чути жнивварських пісень.
А на заході тихий рум'янець
ще оплакує спалений день.
Краєвиди, які не зітерти,
вкарбувались навічно в мені.
І не викреслити юні дні —
ну, хіба незворотністю смерті...

ТРАКТАТ ПРО ПОЕЗІЮ

В дитинстві римуються передчуття,
у юності — рознуртовані почуття,
у зрілості — якщо є вони — думи,
у старості — жалі і суми.

* * *

Ранкова моя зоря
давно уже іншого вабить.
Лиш ти нині вірна мені,
зіронько вечірня.

Схóдили й гасли гарячі сонця.
Ночі — то темні, то білі від повні...
Лиш ти мені навіть з-за хмар
світиш незмінно.

БАТЬКІВЩИНА

Я — камінчик у праці рогатки.
Відчуваю солодку судому,
часом — то ейфорію, то втому,
і не втямлю, не маю і гадки —
це мене вкотре тягне додому.

Вічний потяг, цей натяг — все більший,
міражі, напівсни, напівмрії.
Праща днів обляга все щільніше,
ностальгійні підказує вірші,
постріл визволення тихо зріє.

Не дивуйся, що я неуважний,
що не чую твої запитання —
я готуюсь до миті зітання,
і чийсь голос мені тихо каже:
“Кожне з них може бути останнє...”

ЛІКАРНЯ

Отут якраз і думати про вічне,
про зміст понять “життя” і “смерть”.
Тут думка, недоługa і панічна,
у світі, що, як завше, шкереберть
летить, сама себе знаходить,
звільняється від гніту метушні,
вдивляється, вслухається — і бродить,
немовби в храмі, у самотині.
Уже підказки збоку не чекає,
не скаржиться, що швидко час сплива, —
сама себе прискіпливо питає
і звично не ховається в слова...

* * *

Гра, що колись почалася,
не припиняється й на мить:
півкулі Землі азартно перекидають
через Всесвітній океан
м'яч Сонця —
то розпашілі від спеки,
щоб хоч коротку ніч від неї перепочити,
то задубілі,
щоб поділитися теплом одна з одною.

І літає Сонце над світом,
невпинно росте рахунок запального матчу,
а в підсумку
в одвічному протистоянні Заходу й Сходу
перемагає дружба.

ВИШНІ ДИТИНСТВА

Як був маленький
і вишні в дідовому садку ще невисокі,
зривав ягоди, стоячи на землі,
й носив жменьками до бабусинога відра.

А нині тягнуся до рясних гілок
з верхніх щаблів драбини —
хоч і виріс доволі,
та дерева ростуть швидше.
І замурзане вишневим соком дитинство
лишилося з бабусею далеко внизу.

* * *

Ви проходите переді мною
кадриками швидкоплинного фільму,
в якому химерно переплітаються
документальні сюжети
й неймовірні вигадки,
то надмірні, то зовсім зникають
колір і звук.
Я в ньому найчастіше — глядач,
хоч іноді й учасник масовки,
в якій хтось мріє про славу,
а комусь просто подобається дійство.
Та воно колись обірветься
в найцікавішому місці,
а з ним — такі малі сподівання
на кінотеатр повторного фільму.

* * *

— Скільки вам років?
— А воно вам треба?..

Я не літній. Я — осінній,
хоч липневого замісу.
Ще не пригаса горіння
і енергії — до біса.
Я — зимовий і весняний,
всесезонний одночасно.
В день сльотавий і туманний
мій барометр каже: “Ясно”.
Я іду із літа в зиму
і плоди несучу гарячі.
Ще наївний, мов дитина,
щиро і сміюсь, і плачу.

* * *

Одвічна ціль краси — подобатись комусь.
Приреченість її — займатися собою.
Я поглядів сліпих не жду і не боюсь,
виходжу в світ щодня розкутою ходою.

Широкий лан буття — для плуга і думок,
що стверджують своє, а не чиєсь руйнують.
Раби одвічних догм і флюгери пліток, —
братове, не живем, а животієм всує.

На поклик спраглих душ омріяне несучу,
відшукую слова — і щирі, і пророчі.
Знаходжу в зморшках днів довершену красу —
поставу, чар облич, але найперше — очі.

* * *

Галині Дацюк

Приходить рядок і стукає в серце,
а потім у серці пульсують слова.
Струмочки рядків наповнять озерце,
над ним соловейко натхненно співа.

Закохані стануть над ним на хвилину,
в люстерко задивляться в рамці дерев.
Рибалка старий в нього вудку закине,
хтось прийде з відром і води набере.

Хай п'є з нього кожен — води не убуде.
Одне лиш — зневагою не осквернім!
Хай в слово вслухаються приязно люди
і спрагу воно погамує усім.

* * *

Старі пеньки нікому не потрібні.
Здіймаючи на кпини, глум і сміх,
до неба пагони деруться здібні,
до простору життєвого жадібні —
зі мрією, що викорчують тих.

Але, самозакохані, не знають,
ще поки їм, нечулим, невтямки,
що в день якийсь на дрова їх зрубавуть,
бо застують комусь та заважають
“старі непристосовані пеньки”.

* * *

Цей ліфт, як бомж, — вже не ховає очі,
розшарпаний, обдертий і смердить,
ще повза, та трудитися не хоче,
матюччям оскверняє кожну мить.

Ображений на світ — й не без підстави:
не має ані вибору, ні прав,
бо кожен до його ганьби й неслави
хоч дрібку бруду власного додав.

Тож всі графіті, виразки і шрами,
і сморід, і скрипіння повсякчас
безмовно нам гукають: “Хами! Хами!
Я — дзеркало, що відбиває вас!”

Цей світ бомжем йде до своєї згуби,
смердить і пащекує на кону.
Намаже вії, наваксує губи
і ляже в збиту ним самим труну.

* * *

Усе життя — експромт, розбурхана експресія,
що не завжди торка папір цілунком нот і слів.
Ти скажеш з усміхом: “А де ж тоді поезія?” —
“Як завше, між напівживих пришпилених рядків”.

Коли ж обридла проза днів у вірші не вкладається,
то спалахне, то пригаса натхнення племінець,
не вабить цнотю папір, то що тоді лишається? —
поезія самотності й перегуку сердець...

КАЧАНІВКА

Оксані Джунь

Обдури, скажи, зозуле, —
скільки жити маю літ.
Посвари мене з минулим,
подаруй надії цвіт.
Полони мене, циганко,
в рай жаданий поведи...
Колонада лип, альтанка,
тиха стежка до води.
Час торкнутись ніжних струн,
скреслих снів, щемких відлунь.
О чарівна юнь!..

* * *

Він підлітком до нас у двір забрів,
на щось йому цікаве задивився,
біля під'їзду тихо гомонів
і назавжди стояти тут лишився.

Його я спершу і не помічав —
хіба ж їх мало тут на Оболоні.
Та стрімко ріс він і якимось поклав
зелені лікті нам на підвіконні.

І на дев'ятім поверсі з тих пір
він будить нас і добрих снів бажає.
Із усміхом привітним осокір
все вище й вище голову здіймає.

* * *

Запам'ятовую губами
мелодію твого обличчя,
не покладаючись на пам'ять
красою вражених очей, —
немовби вчу натхненні гами,
що не одне гримлять сторіччя,
щоб потім вдячними піснями
зміг воскресити вечір цей.

* * *

Мене Адам нічого не навчив —
спокусить вкотре на переступ Єва.
І знову, де не сів, не садив,
пожадливо тягнутимусь до древа.

Знання й на понюх радості не дасть —
його кислиць скуштую і заплачу.
Мільярди нас. Де взяти стільки щастя,
ще й рай хоч поганенький на додачу?

Уже й плодів охочим не стає,
та плодяться зміюки без упину.
Тож кожен садить дерево своє,
лишаючи його у спадок сину.

І не вмовкає істеричне: "Дай!"
І успіх чийсь — немов колода в оці.
Ще спомин гріє про недавній рай,
а єви мерехтять на кожнім кроці.

* * *

Я вперед не біжу,
в завтра не зазираю.
День до денця спиваю
і над миттю дрижу.

* * *

Сьогодні знову купив замок —
металюби перевідали дачу.
Збиток ніби й невеликий,
та з кожним збитим замком
всихає моя любов до людства.

* * *

На човнику персональної незалежності
наївним весельцем власної думки
долаю стрімку ріку буття,
відштовхую крижини утисків і зазіхань,
уникаю течій сліпого наслідування,
обминаю чорторії самозакоханості
й не питаю себе, інших
чи й самого Бога —
куди пливу,
бо давно здогадуюсь,
що мета — саме плиття,
подолання і самоприборкання,
де найголовніше — не розбитись об пороги
смертельної безнадії.

А з берега безстрашне хлоп'я
пускає паперові кораблики
в очікуванні свого відчайдушного старту...

* * *

Мені у місті неба не стачає.
Живу, мов у колодязі глибокім.
Над кимсь воно високе і безкрає,
а я в дахи й дроти впираюсь оком.

Комусь воно такі дива розкриє,
хмар шумовиння — що й не розказати.
Я в натовпі тягну даремно шию —
скрізь хмарочоси і акселерати...

* * *

У тебе перекури
і я теж наркоман,
що за папір і олівець хапається.
Куріння і поезія —
те й те самообман,
та після тебе сморід і туман,
а після мене хоч рядок лишається.

Недопалок димить —
сахается трава.
Прийшла натхнення мить —
лиш острах: що, як це усе пuste,
і кине хтось зневажливо на те:
“Слова, слова, слова...”

ОСІНЬ

У небі втомленім пташок не вистачає —
у вирій відлетіли до весни.
Воно раз по раз сльози витирає
і струшує на лан озимини.
И листочки осокора, мабуть, хочуть
летіти за пташками в дальню путь:
шумлять, шумлять — мов крилами тріпочуть,
та врешті всі на землю опадуть.

* * *

Обриваєм теревені на півслові,
поспішаємо — збіга все швидше час.
Все — роботі і натхненню, а розмови
не для нас.
Не для нас штанів на лавці протирання,
ні про що пенсіонерські балачки,
доживання — мов жебракування,
копійки...

* * *

Ступаю по листю, що сиві скидають дерева,
по долях зелених, що відгомоніли навік.
Це старість природи — пора підсумкова жовтнева,
і час незворотний безжально відлічує рік.
Укотре повтори, по колу одвічне кружляння.
Хоч поки тримаю поставу і пружну ходу,
та це — чийсь початок, для мене ж —
пора пригасання:
замру, похитнуся й пожовклим листком упаду...

ГОЛОСІЇВСЬКА ОСІНЬ

До Будинку-музею Максима Рильського
ведуть сто п'ять крутих сходинок...

Сто п'ять сходинок,
що підносять над повсякденністю,
сто п'ять кроків
на прощу до Майстра,
сто п'ять “дякую!”
за уроки гідності й працелюбства,
та й у кінці сходження,
шанобливо дивлячись вгору,
усвідомлюєш — рости й сіяти
аж поки діждеш своїх плодів,
таких як ці —
яблука з голосіївського саду.

ОСІННІЙ РОМАНС

Ларисі й Васи́леві Копаням

Потягнуло з вікна — вже не літо, не літо.
Наповзає туман — забувай про тепло.
Ще приязне світло між нами розлито,
та усе, що цвіло, — відійшло, відбуло.
Підійду до вікна — жовто-жовто довкола.
Вицвітає небес далечінь голуба.
Обертається все у природі по колу,
та попереду в нас лиш осіння журба.
Але відгомін літа у серці не гасне.
Не притлумить його холодок сивини.
Ген каштан за вікном розцвітає невчасно —
поможи йому, Боже, діждати весни.

АРАРАТ

(Знайомство з Вірменією)

1

Посадка не надихала:
дощило і вітер рвучкий.
Зіщулені пасажери
в літак поспішали сховатись.
Та пісня турбін залунала,
і лайнера злет стрімкий
тісний небокрай розширив
і сонце пустив танцювати.

Під лагідним усміхом сонця
подумалось раптом мені:
якщо не злітати крізь хмари,
а гнутись під вітром з дощами,
у сльозоточиві віконця
сумні зазиратимуть дні,
і ми — безталанні нездари —
не знатимем щастя віками.

2

Коли під нами десять тисяч метрів,
гудуть мотори рівно і спокійно,
довкола, як і в звичнім світі, люди —
хто справами перейнятий своїми,
хто дивиться в вікно, хто кокетує,
а всіх єдна ілюзія наївна,
що непохитний той маленький світ,
яким є наш літак — ковчег мізерний,
що ним ми летимо до Арарату,
підвішений на ниточці блаженській
до пари крил, вразливих двигунів, —

враз думка — несподівана й безжальна —
ударить усвідомленням пекучим,
що наш маленький літачок-планета
долає прірву космосу безмірну,
підвішена на ниточці блаженській,
яку трима рука терпляча Бога,
що стільки вибачав і вибачає...

3

Переїздів у небі
менше, ніж на землі.
Хвилюватись не треба —
буде вдалим політ
і посадка м'якою —
made in Аерофлот,
і назустріч луною
нам: “Барі аравот!”*
Гей Кавказе — чи сон це? —
побратиме Карпат!
І у вранішнім сонці
постає Арарат.

4

Браві засмаглі джигіти —
їм і сам чорт не брат.
Чи можна схиленим жити,
як поруч весь час Арарат?

Для когось це свято і чудо,
та звично в житті дають лад
притлумлені буднями люди.
І звично стоїть Арарат.

* Доброго ранку! (вірм.)

5

Лишитися на знімку — зупинить
мить в Бога на нетлінному екрані.
Хтось метушливий завчено стоїть
біля шедеврів в Матенадарані.

Лишити по собі не тільки тлін,
не загубитись, збутися у світі,
як крізь віки спалахує кармін
на неповторнім чудо-манускрипті.

Одначе несумісні Бог і блат.
Тут рівні всі — птахи, комахи, коні.
Стоїть в блакиті вічний Арарат,
і ми на мить стаєм на його фоні.

6

Напружено вдивляюсь в небо,
мовби в очікуванні свят —
цю милість заслужити треба,
щоб з хмар з'явився Арарат.

Він постає не перед кожним,
ображений на світ людей.
Чекати довгі тижні можна —
а все даремний труд очей.

Тож роздратовано-невтішним
на південь зирити дарма.
Спитай себе — у чім був грішний
і чи вини у нас нема...

24—29 жовтня 2010 року
Київ — Єреван — Київ

РАНКОВИЙ ВІРШ

Усміхнене дівча пробігло мимо
і поглядом подарувало риму.
Осіннє листя, що встеля садок,
прошепотіло золотий рядок.
Синичка щось веселе проказала —
мелодію мені подарувала.
І я ходжу — замріяний, ліричний,
вітаю усміхом людей зустрічних.
Як гарно — починати день
із віршів та пісень!

* * *

Цей світ паралельний ві сні,
який незбагненно люблю...
Буває, здається мені,
що я у реальному — сплю.

Як між безтілесних примар,
ходжу поміж звичних людей,
а світу примарного чар
предметніший, ніж оцей.

Мов риба, у ньому пливу
чи птахом ширяю у нім —
що діється наяву?
ві сні зачаровуюсь чим?

Спішу перейти рубікон
і вкотре уже не збагну —
коли поринаю у сон,
коли прокидаюсь зі сну...

* * *

Набігла хмарка світла,
сійнув раптово дощ.
І райдуга розквітла
над усмішками площ.

Розквітли парасольок
барвисті вітражі
і вдарили на сполох
захмелені стрижі.

Щасливе мерехтіння
струмків, облич і крил
і цвіту ластовиння,
що дощ з каштанів збив.

ЧЕКАННЯ СВЯТ

Анні Діденко

Чекання свят. Немилосердні будні —
чи то самотні, чи багатолюдні,
утомливі, занудно-монотонні,
розпечені, немов чавун у довні, —
його народжують як заклики до дії,
як ліки помічні від безнадії,
що біль гамують, настрої піднімають,
із дня у день іти допомагають.

Чекання свят. Воно — в очах зустрічних,
словах затертих і стосунках звичних,
у мрії потайній, тужливій пісні,
у пору юності й у роки пізні.

Воно у час печалі порятує,
відчужених, розсварених згуртує,
затурканих легенько в бік штурхне,
шепне довірливо: “Життя одне!”

Керує всім, усе веде потреба свята.
Не треба лиш приречено чекати,
що хтось колись за наші гарні очі
подарувати нам його захоче.
Самі свята омріяні творімо —
і не пройдуть вони байдуже мимо.
Настане свято, все здійсниться, вдасться,
бо творення його — це крок до щастя.

* * *

У п'ятниці завжди багаті статки
вагомих справ і легковажних слів.
Кінці не трансформуються в початки,
хоч що кажи, а тиждень відгорів.

Та ми на те нітрохи не зважаєм,
не плачемо над згарищами днів.
Потішимося коротку мить врожаєм
і починаємо новий засів.

Та річ не в тім: зважати — не зважати.
Все важче примирити, поєднати
здобутків радість з гіркотою втрат.

Від п'ятниці до п'ятниці прошкуємо,
працюємо чи белебеним всує
в наївному очікуванні свят...

НОСТАЛЬГІЙНИЙ СПОМИН

Мені русалка підморгнула із води:

— Іди сюди!

Та побоявся я — чи нежить підхопити,
чи репутацію залізну підмочити.

Мені русалонька гукнула із води:

— Я жду! Прийди!

Я ж думку вбив у голову одну:

“Ще залоскоче і потягне в глибину!”

...Минають дні за днями. Та з води

ніхто не кличе, не моргає: “Йди сюди!”

У воду скочив би, на глибину пірнув —
та втрачено нагоду, час минув...

* * *

Коли тобі давно не вісімнадцять,

та наступаєш все на ті ж граблі

і ризикуєш вкотре закохатись,

мов не було ніколи на Землі

наївних спалахів, палких засліплень

і чорних ревнощів, липучих, як смола,

й не раз коротких митей щастя світлих

не заступала побуту імла.

І ладен необачно ти злетіти —

втім, прозираєш до кінця політ:

цілунки, доторки, щасливий клопіт — діти,

все вужчий і приземленіший світ,

що краде сутність слів “кохана”, “мила”

й пожадно роки спалює, як хмиз, —

і відчуваєш, що все слабші крила,

все незворотніше падіння вниз...

* * *

Благословенний день, який
мені подарував людину
між стресів, струсів і завій —
на зустріч, погляд нетривкий —
хоча б на мить єдину.

Благословенний день, в яким
ми ще тримаємось за руки.
Тож пиймо чар натхнення в нім,
хоч на коротку мить злетім
над прірвою розлуки...

* * *

Відходить поїзд осені у зиму
і сполошилася уся рідня:
— Куди вона з валізами своїми,
на кого необачно нас міня?

Квапливо осінь шати приміряє —
це вже не модне, не пасує те,
знервовано довкола розкидає
зелене,
поруділе,
золоте.

На вистудженім протязом пероні,
де сум і радість найчастіше — гра,
прощальний тост довірили вороні,
вона ж лиш тужно схлипує: «Укра!...»

* * *

Дмитрові Дроздовському

... а час проте — найкращий проявник.
Події і людей фіксує розум,
та далі мчить. Засмиканий, не звук
вивчати в тиші голос, жести, позу.
Емоцій ненадійний провідник —
він не сприймає душу тонкосльозу,
вбачає у відвертості загрозу,
тримається від серця оддалік.

Та вічний час нікуди не спішить,
ні досвід не ганьбить, ні ідеали —
хоч як би кон'юнктурники збивали.
Збирає до скарбнички кожную мить —
стирає бруд і пилюгу століть
і ставить на незрушні п'єдестали.

* * *

А сонце однаково світить
усім і усіх зігрів.
І всі ми — малі його діти:
людина, і звір, і трава.

Само воно — теж порошина
у світі безмежних щедрот.
Той світ — крапля в безмірі — лине
орбітами дальніх широт.

З'єднає мурашку і Бога
розбурхана думка оця:
усі ми — піщинки для когось,
для когось усі ми — сонця.

ОСІННІЙ ДОЩ

1

До ранку хтось проплакав за вікном,
розпачливо в шибки холодні бився —
немовби у чорнющу ніч молився,
немов прощався з літом і теплом.

До ранку тим заснути не давав,
хто у тенета самоти попався, —
чи їм в пригоді стати сподівався,
чи сам від когось помочі чекав.

Чиясь душа у вічність відійшла
а чи пішла у світ шукати долю —
про те, напевно, знає лиш тополя,
що вся в сльозах сумує край села...

2

Який був дощ! Всю ніч порядкував,
змітав сміття, мив вулиці щосили,
з дерев листочки сиві позривав,
щоб ті ураз немов помолоділи.

Спішив він до ранкової зорі
завершити всі клопоти й турботи,
щоб бігли по сухому школярі,
по чистому йшли люди на роботу.

Ще скрапує із мокрих верховіть,
та вже блищать святково тротуари.
Гукає дощ: «Хвилиночку заждіть —
і я вам сонце випущу з-за хмари!»

* * *

Поезія — не в римі, не в рядках.
Зачаєна цнотливо за словами,
вона — в повітрі, всюди поміж нами:
і в скрипці, і в натруджених руках,
що стиснуть долото, ввімкнуть станок
й, освячені святим нектаром поту,
вестимуть, як мелодію, роботу,
виписуючи стружкою рядок, —
натхнення найприроднішу основу,
що дасть життя і писаному слову.

ПІДНІСТЬ

Ти не належиш нікому.
Витвір натхнений природи —
все в повелінні твому:
сонце, повітря і води.

Горда — й тому уже дужа,
хто твою силу обмежить?
Горді — якщо й кому служать —
усе одно не належать.

Горді — не ролі, а долі:
подруга, жінка, коханка —
ти ніби пташка на волі,
тільки не бранка, не бранка.

...В неперебірливих юнок
мильно-серійний цілунок
хижо зриває плебей.
Ти ж лише зблиском очей
можеш — як цінний дарунок —
подарувати себе.

РОЯЛЬ

Юрієві Бабенку

Затягнутий у чорний строгий фрак —
зі сцени білозубо усміхнеться
і ось уже струмочком розіллється,
то вдарить громом, то утне гопак.

За голосом услід поштиво йде,
до скрипочки щось лагідно буркоче,
на витівки литавр заплющить очі:
хай побуянять — діло молоде!

Та ось *allegro, tutti* і — фінал.
Розчулений, він потопає в квітах.
Коротким рухом піт зі скроні витер.
Стиха́ й пустіє розпашілий зал.

Я сторожко до нього підійду,
до клавіш навіть ще не доторкнуся,
як вражений почутим зупинюся:
у ньому струни все іще гудуть!

Концерт скінчився — музика звучить.
Він весь у ній і вся вона — у ньому,
долає буднів німоту і втому
і Вічності дарує світлу мить.

* * *

З осудом гарячим не спіши
(всі ми в суперечці — прометеї):
слово — то цілунок для душі
або камінь, кинутий у неї...

* * *

Синичка порядкує на балконі.
Ще ротики у ящиках цвітуть.
Хоч пізній листопад, до Оболоні
дні снігові ніяк не добредуть —
то небеса по-весняному сині,
і я даремно в гості сніг зову,
то дощик, ніби й зовсім не осінній,
купає-пестить лагідно траву...

АКТОР

Іванові Мірошніченку

Усе життя — під машкарою гриму,
за ширмою майстерно зшитих слів.
Гамуєш спрагу долями чужими,
коли свою створити не зумів.
Мов плащ на виріст, приміряєш ролі.
В них кожна фраза, погляд, порух рук —
минулого з майбутнім перегук
в жаркім сплетінні радості і болю.

Усе чуже — сухотні муляжі,
холодний одяг, неживі лаштунки,
накинутих емоцій міражі,
фальшивий сміх, розписані цілунки.
Лиш очі поруч, із якими ти
шукаєш сенс та істину невпинно,
акторська самовіддана родина —
врятують від одчаю й самоти.

Усе мине — прем'єр, овацій шал.
Колись, відчувши незбориму втому,
облишиш сцену, тихо ступиш в зал
і назавжди розчинишся у ньому.

Лишивши спадкоємців на кону
й закладку на не зіграній сторінці,
свою останню роль — іще одну —
ти прочитаєш Богу наодинці.

2000—2012

* * *

Ми — із різних епох. Я милуюсь тобою,
як на зорі міг предок глядіти:
недосяжні, до них не дістати рукою,
не торкнутися, не долетіти.

Мої кроки легкі і твої злотострунні
поруч радісно не стукотіли,
бо щоденні твої — мої вулиці юні
вже не раз свої назви змінили.

І нема в тім, що нам розминутись припало,
ні твоєї вини, ні моєї:
ти стрункою будовою щойно постала,
я — руїни старі Колізею...

* * *

Зимова днина — мов холодна жінка:
задумана, притишена, сумна.
Здається неприступною вона.
Та лиш здається — сонце вдарить гінко
й гарячий шал розбудить в ній весна.

* * *

Я заздрю сніжинкам, які безборонно
танок романтичний з тобою ведуть,
майструють тобі білосніжну корону
і комір пуховий на плечі кладуть.

Торкаються щік, обціловують вії —
що я дозволяю собі хіба в снах,
на вухо звабліві нашіптують мрії
і тануть від ніжності на губах.

Пливеш ти князівною молодою,
збираєш податки зустрічних очей.
Я пажем слухняним іду за тобою,
ревниво сніжинки здуваю з плечей.

ЗАКОХАНИЙ ПАПАРАЦІ

Як фотоапарат мій тебе любить!
Немов на нитці, за тобою ходить,
і несміливо подумки голубить,
і погляду від тебе не відводить.
На відстані сумує за тобою,
тому раз по раз витримку втрачає.
Розпалений нестерпною жагою,
занадто діафрагму відкриває.

Все б добре, якби не одна проблема,
бо в погляді твоєму — остоорога,
бо ти, немов цнотлива хризантема,
соромишся й ховаєшся від нього.

Живи розкуто вільно і змістовно,
не смій від його поглядів ховатись,
неси себе як даність неспростовну,
дозволь йому тобою милуватись,
у звичному побачити незвичне,
явити іншим, як велике диво,
що ти не просто гарна, симпатична,
що ти — одухотворено красива.

А я... Що я? Любуюся, зітхаю,
раз по раз спрагло кнопку натискаю...

ПИТИ ЧИ НЕ ПИТИ?..

Ти — як вино, котрого — лиш пригубиш —
незнаний аромат і післясмак
вже носиш у собі, все більше любиш
і вже його не збудешся ніяк.

Лечу в думках і мріях за тобою.
Постійна спрага мучить організм.
Можливо, це близьке щось до запою.
Можливо навіть, це — алкоголізм.

Та не потрібен тут нарколог-лікар,
і вскочити в залежність цю не жаль,
бо ти — моя хвороба й мої ліки,
хміль і похмілля, радість і печаль.

Упитися тобою — не напитись.
Брешу собі — лише один ковток
і знаю, що не зможу зупинитись:
ще усмішка, ще погляд, ще хоч крок...

* * *

Як зі строкатої зграйки гидких каченят
виокремлюється прекрасна лебідка?
Як неуважний до певної миті погляд
раптом прозріває і зачаровується?
Чому саме зараз і чому — ти?
Саме ти...
Чому?..

А відповідь знає тільки серце...

* * *

Молоде кохання — шал весни:
хоч, бува, хмаринки набігають,
не остудять сонечка вони —
дні теплом і світлом осявають.
В пору зрілих літ любов — не гріх,
але студить зимною порою:
упаде на голову, як сніг,
і стече туманною сльозою.

* * *

Ти — моя жива аптека,
ти — моє причастя.
У тобі знайшов я ліки
за рецептом щастя.
У епоху прагматизму
і розчарування
ти — квиток в країну мрії
із паролем “Таня”.

Ти — мій пік, який щоразу
мушу здобувати.
Ти — мій скарб, який я маю
все життя шукати.

У КЛІТЦІ

Неповторна і єдина,
на тобі — шляхетний знак.
Та дісталася в дружини
ти плебею — надурняк.
В нього Цезаря замашки,
піддержави він скупив.
В клітку золоту, Цар-пташко,
він тебе посадовив.
Порівнятись йому годі
із тобою — сірий чиж.
Поки що він на свободі.
Він співає.
Ти — мовчиш.

* * *

Відлига серед зими —
спомин про весну, що минула,
чи мрія про прийдешню?
Закоханість на схилі віку —
відлуння першого почуття
чи сподівання на відродження?

Незабутня юність —
із тобою й роки не страшні...

* * *

Старий трамвай ступає обережно.
Розбиті шпали, колія стара.
Не приведи, Господь, невдало оступитись
і у розшарпанім депо трамвайнім
його ровесник — сивочубий майстер —
почуває потилицю і мовить:
— Ну що ж ти, друже мій, так необачно,
відомо-бо, які у нас дороги,
і де тепер я вузол цей дістану —
не звернешся ж по нього до аптеки,
хоч є там все — аби лиш гроші.

Бреде трамвай поволеньки Подолом,
знічев'я роздивляється рекламу,
знайомі здавна вулиці в чужому макіяжі
і зайвим відчувається на них.
Його вже на Хрещатик не пускають —
гарцюють там пихаті “мерседеси”,
поцезли друзі юності — каштани
й повітря вже не київське — чуже.
Лиш Дарниці облуплені будинки —
примари із міського секонд-хенду —
як давньому знайомому всміхнуться...

І ми з тобою, як старі трамваї,
на вулиці ізранку виповзаєм.
Маршрут відомий: ошадкаса, ринок і аптека,
отримав пенсію і — де й поділась,
“покрацання” — та не для нас з тобою,
не треба по півдня стояти в черзі —
усе скрізь є, аби лиш гроші...

Хрещатик нас давно вже не чекає,
там “Метроград”, там феєрверки й пиво,
а Києва, нам рідного, немає,
в яким були ми молоді й щасливі...

* * *

А любов чекатиме біля зупинки
і сама по маршруту далі поїде...

Дмитро Лазуткін

Колись без попередження
змінять розклад руху,
і поїзд Часу несподівано зупиниться
на моїй станції.
Заспана провідниця
впустить мене до вагона
і я зникну за його дверима,
розгублено усміхнувшись тобі на прощання.
А ти, заціпеніла,
довго ще стоятимеш на пероні
та, не ймучи віри,
розпачливо вдивлятимешся вдаль —
аж доки за поворотом зникне
червоний вогник останнього вагона.

Та поки що ми разом —
то радіємо, то сумуємо,
сваримося і знову миримось
і зовсім не переймаємося,
який сьогодні розклад
і чому вкотре серед промерзлого поля
зупиняється чийсь “Хюндай”...

* * *

Дмитрові Чередниченку

Світ огорнула осінь золота,
стоять берези й клени сивочолі
і обсипають листя, мов літа,
натрудженими аркушами долі.

Гортає їх поштиво вітерець,
чудується, збивається із ліку.
Пора плодів і підсумків. Вінець
притомленого року,
 шляху,
 віку.

30 листопада 2012 року

* * *

Всі ми — з Божої глини,
тільки різний заміс.
І немає провини —
чи ми просто цеглини
у мурованнях міст,
чи замурзані глеки,
чи в кіптюзі горшки,
чи, як амфори греків,
на дні моря, ріки
нас ховають піски.

І немає заслуги —
у льоху, на столі,
хто з нас перший, хто другий,
чи значні, чи малі —
наша плоть із землі.

Одного, врешті, роду,
й непідкупні віки
чи дадуть нагороду,
чи шпурнуть в смітники
черепки, черепки...

ВІДКИДАННЯ СНІГУ

Адлерові Короліву

Ця стихія, князівство білого,
попервах м'якого, несмілого,
та як щедро на віти лягає —
пригинає їх і ламає.

Це нескорене царство чистого —
самозречного, променистого.
Мужньо падає нам під ноги,
забруднити його нема змоги.

Може, кожна окрема сніжина —
це як ми, неповторна людина?
Може, білим і чистим народом —
як вони — ми на землю приходим,
щоб гріхи віковічні закрити,
щоб сумління брудне відбілити?

Я на землю впаду білосніжно,
пригорнуся довірливо й ніжно.
Знаю, що я на ній тимчасово,
перейду у травинку чи слово,
може, і в спілкуванні зі мною
хтось наснажитья чистотою...

БАРАН В АПТЕЦІ

ПТАХИ І ЛЮДИ

Соловей ушипливо питає,
чом Василько сам в саду гуляє,
коли треба — тьох та перетьох! —
мріяти під зорями удвох.

На балконі скрикнула сорока,
чом кума лежить в Тимка під боком?
Треба ж — скре-ке-ке! — як у птахів,
щоб він лиш законну жінку грів.

Зазирнув горобчик необачно
в “Мерседес” і щось цвірінька лячно.
Там — жив-жив! — Хома, старий, як шкапа,
дівку молоду за стегна лапа.

Солов'ю, горобчику й сороці
дивно те, що нам не муля в оці.
Поки що їм не демонстрували
еротичні телесеріали.

ЗІЗНАННЯ

Сказала ніжно: — Ви у мене перший!
І я на мить зомлів. О! Що то слово! —
всесильна Жінка ставить свої верші,
і втрапить Чоловік обов'язково.

Та, спам'ятавшись, усміхнись я гірко,
що, мов хлопчак, довірився омані.
Ні — вона щира. Та вона — касирка,
і я у неї точно не останній...

МЕТАМОРФОЗИ

Розпливаються жінки —
Насті та Одарки.
То були немов свічки,
а тепер — огарки.

Та, протє, й чоловіки
од них не відстали:
то були немов дубки,
та — пеньками стали...

УЛЬТИМАТУМ

Тобі не місце у трамваї —
тобі б у “мерседес” чи “форд”.
Ти — ніби айсберг на Гавайях,
мов дисонуючий акорд.

Ти — як тополя у Сахарі,
як кінозірка із візком,
як балерина на базарі,
як депутатка за станком.

Тому, хирлява примадонно,
скажу тобі я без прикрас:
або закомпостуй талона,
або з трамваю вийди враз!

ЦЕ ЩЕ КВІТОЧКИ...

Стають зайвими теплі шати.
Вже цнотливо верба цвіте.
Вибруньковуються дівчата —
до колін, до пупка й декольте.

Тож часи непрості чекають
легковажних чоловіків.
Як дівчата довкруг розцвітають!
А плоди можуть бути гіркі...

ДО КРАСУНІ

Ти не моя. Моєю не була
ні дня, ні ночі, ні хвилини.
Але тебе для мене дзеркала
крадуть і віддзеркалюють вітрини.

Ти не моя. І усмішку свою
комусь щасливому несеш, як чисту воду.
Та безборонно й ненаситно п'ю
твою сміливу, гордовиту вроду.

Я не привласню ні твого лиця,
ні дотику руки, ні звуків мови.
Та випадкова зустріч, мить оця
повернеться до мене знову й знову.

Я відтворю в уяві образ твій
в час радості й хвилини неспокою,
помовчу із тобою в злеті мрій,
погомоню душевно із тобою.

Знов без жалю скажу: ти не моя,
та й сенсу у привласненні не бачу.
Ти вся мені — мов пісня солов'я
без каркання ворони на додачу.

Ти, втомлена чи зла, немов оса,
не прийдеш в кінці дня додому.
Мені — твоя божественна краса,
а бігуді хай випадуть другому...

АЛЕРГІЯ

Розтривожений Микола запитав Сергія:
— Маю нежить — певно, в мене якась алергія.
От лише не доберу я — звідки і від чого:
чи від пилу, чи від пуху, чи цвіту якого...

— Знаю, друже, особисто я двох чоловіків —
алергія в них страшенна на рекламу ліків.

ПРО ВВІЧЛИВІСТЬ

От даремно нарікають, що сьогодні молоді
шанувати старших віком розучились.
Нещодавно у трамваї, як зайшов старенький дід,
дівча в платті легковажнім місцем поступилося.

А дідуся сидать не хоче й каже дівчині на те:
— Краще над тобою я зависну,
споглядатиму охоче неприкрите декольте,
аніж ти мою руду облізлу лисину...

БАРАН В АПТЕЦІ

Один Баран в аптеку завітав
і галас зняв:

“От що мені робити?

Потрібно терміново ліки вжити,

та перед етикетками німію,

бо лісової мови я не розумію.

А це, як розібратись до пуття,
несе загрозу для мого життя!”

Олень, що завітав в аптеку теж,
йому на це: “На що ти нарікаєш? —
вже двадцять літ у лісі цім живеш
й місцевої не знаєш!”

Та барани на те і барани,
щоб принципом не поступатись:
замість місцевої навчатись
хай в лісі розмовляють — як вони!..

ВІРШІ НА ЗАМОВЛЕННЯ

(Повертаючись із дачі)

Нотую у віршик для жінки,
як місяць вдивляється в воду.
Все менше люстерко Снітинки,
все більша оправа із льоду.
Призахідне небо холодне,
пейзаж уже схожий на зиму.
Дивлюсь у віконце вагонне,
непевно відшукую риму.

Ідуть коробейники цугом
і лементом — з думки збивають.
— Сусіде, тихіше — будь другом!
Мене вдома з віршем чекають.
Пейзаж в сивих сутінках гасне
і вже надихнути не зможе..
Чиєсь запитання невчасне —
ну, що ви за люди, о Боже!..
Навпроти вродлива блондинка —
а раптом мені щось навіє?
Та ні. Ну яка в світі жінка
такий плагіат зрозуміє?..
Ну що ж — зізнаюся в невдачі.
Тож премії годі чекати.
А ось Караваєві дачі —
збирайся на вихід, ПИ-СА-ТЕЛЬ!

БЛУКАЮЧИ ЦІЛИЙ ДЕНЬ ХРЕЩАТИКОМ

Якщо не зустрів жодного знайомого —
ти не киянин.
Зустрів лише одного —
побачив себе у дзеркальній вітрині.
Здибався з двома —
шукають третього і всякий стрічний їм друг.
Перестріли троє — патруль міліції:
“Сержант Петренко. Ваші документи!..
Побачив чотирьох —
квартет “Явір” іде записуватись на радіо.
Зустрів п’ятьох, шостого, десятого,
і кожен поздоровкався —
ти не на Хрещатику..

ВІДПУСТКА

Поет робив ремонт на кухні,
в нестерпній спеці знемагав.
Десь пива пінилися кухлі,
хтось біля моря засмагав.
Поет плакав свою оселю,
щоб вік дожити як в раю.
А хтось плював безцільно в стелю —
звичайно, в стелю не свою.
Хтось пізнавав жіночі чари,
у барах гривнями трусив.
Маєстро сатенгіпсом марив,
в сні бачив фарбу й плінтуси.
Та от робочі дні настали.
Вернувшись до поточних справ,
як нескінченні серіали,
поет ревниво наслухав,
хто, як і з ким відпочивав.

ЛУЗАННЯ НАСІННЯ

(Замальовка з натури)

Найдосконаліший витвір природи,
оперуючи мільярдами мудрих нейронів,
з невимомимою пунктуальністю метронома
розщеплює Вічність.

— Трісь-трісь! Трісь-трісь! —
з космодрому губ
стартують в антисвіті
вилущені секунди.
Прожектори очей світять в нікуди,
генератор думок поставлено на холості оберти,

лишень діловито гуде двигун шлунка
та радісно випурхують відпрацьовані гази.

— Трісь-трісь! Трісь-трісь! —
цеглинки буття,
розколоті бездумною кельмою,
перетворюються на сміття.
Вавилонська вежа земної цивілізації,
руйнуючись із кожним потріскуванням,
немов на уповільнених кадрах кіно,
засипає нас попелом забуття.

— Трісь-трісь! Трісь-трісь!
Чи справді колись була Атлантида?..

КИЄВЕ МІЙ (Тютюноволірична)

Від куріння зелене малолітнє дівча
димом пихнуло в мене, а я вкотре мовчав.
Взяли моду курити старий і малий..
Як тобі це терпіти, Києве мій?..

Очі, що були карі, попелясті уже.
На майдані й базарі смог нас підстереже.
Від народження діти в тюрмі димовій..
Як тебе не жаліти, Києве мій!..

Спить зачумлене місто, як старий наркоман.
Оповив далі чисті цигарковий туман.
Треба мріяти й жити в задусі такій..
Як тебе полюбити, смороде мій?!

МЕТЕОСТРАЖДАННЯ

*Працівникові Гідрометеослужби
Наталці Діденко*

Послухаю, бува, прогноз у липні —
мов на Північний полюс, одягнуся.
А тут пече! До тіла одяг липне,
й сам над собою цілий день сміюся.

Чи ще метеослужбі раз повірю —
в відрядження зберуся, як на дачу.
А тут морози враз ударять щирі —
звичайно ж, мерзну й від образи плачу.

Тому не раз бюро прогнозів лаю
і, каюсь, — ображаюсь на природу.

Та лиш Наталчин голос пригадаю —
і вже я не зважаю на погоду...

НЕ ПЕРЕБИРАЙ!

Жінка дуже чоловікові годила —
на базарі сала свіжого купила.
Чоловік на те — насуплений як грім, —
каже: “Сала я увечері не їм!”

Як болячі, жінка милому годила —
йому борщику свіженького зварила.
А він, вередун, за стіл не сів:
“Я сьогодні, — каже, — борщ уже раз їв”.

Від цих слів дружина мало не зомліла —
йому дулю попід самий ніс скрутила:

— Якщо я тобі не можу догодить,
сам купляй собі і сам ставай варить!..

Цілий тиждень милій чоловік годив —
оселедці й мандарини їй носив.
Просить: — Сип повніш борщу,
сальце тягни,
бо не держаться на талії штани...

МОВА. МОВА? МОВА!!!

Він сповідує двомовність,
агресивний до безтями:
бойко суржиком говорить
впереміжку з матюками.

ЯК ЛЕВА ВИБИРАЛИ

У лісі лева вибирали.
Старий давно уже набрид.
Всі невдоволено бурчали:
“Коли подінеться десь дід!”
У лісі лева вибирали.
А кандидатами були
гієни, лиси і шакали,
самозакохані осли.
І мовив олень благородний:
— Мені не гріє душу жодний,
всяк — дай лиш волю — загризе.
Його слова переконали,
і мером лісовим обрали...
напівпридурка шимпанзе.

НАУКА І ЖИТТЯ

Когось хвилює Час і Простір —
а скільки є гостріших тем...
Зітхає жінка: “Знову гості!”,
а чоловік тре руки: “Гості!!!” —
ось де проблема із проблем.
Важливо — міліметр чи миля.
Суттєво — вічність, а чи мить.
А тут ось: “Чорне!” — “Та ні — біле!”,
“Глянь, що за квітка!” — “Пхе, бадиля!”,
“Солодке надто!” — “Ні, гірчить!..”
Воно, звичайно, — Космос, атом,
чи в черепахи розум є...
А тут тісна від крику хата:
“Півлітра — мало!” — “Ні, багато!”
І всяк обстоює своє.
Ех ви, філософи-піїти,
ментально-інтегральна знать!
Ось де проблема: як прожити?
Дилема: пити чи не пити?
І аргумент вагомий: “мать!”
Тож нічого варити воду,
вивчати даль якусь і глиб,
яка нам не потрібна зроду, —
наука служить хай народу,
бо не заробить і на хліб.

ХТО ЩО ВМІЄ

(Дитячий віршик для дорослих)

Ось на кухні холодильник —
він уміє холодити.
Ось на тумбочці будильник —
він уміє всіх будити.

На полиці ось паяльник,
що уміє все паяти.
А у офісі — начальник,
що уміє лиш кричати.

Ось заслужений конструктор —
він машини конструює.
Ось досвідчений інструктор —
альпіністів він готує.
З тиграми дресирувальник
на арені виступає.
А у офісі начальник
знай підлеглих поганяє.

Нащо нам книжки читати
і предметів стільки вчити? —
Щоб усе на світі знати,
щоб усе на світі вміти.
А начальник не читає,
та зате усіх повчає.
Тож навіщо він без візи
у мій вірш нахабно лізе?!

Ану киш!!!

ПОЕТ І ФУРШЕТ

Сказав сусіда: “Ей, поет!
Ти книжку видав? Де ж фуршет?!”

Тож лиш поет працює даром,
а решта — завше з гонораром...

ГРАМАТИКА ЖИТТЯ

ПРО БАЛАКУЧИХ КОМАРІВ

Уже виходжу з лісу, а вони все в'юються довкола:
“Та куди ж ви? І не пили, й не їли. І ми не все ще вам
розповіли...”

ПРО САМОЗАКОХАНЕ СОНЦЕ

Із самого ранку хизується на небі, зазирає в кожне
віконце, чіпляється до перехожих: “А правда — я гар-
не?” — “Гарне, гарне! — кажуть люди. — Особливо
коли граєшся в піжмурки з хмарами”.

А пес, що із висолопленим язиком ховається в
затінку, думає своє: “Коли б уже дощ. Той, хоч і буває
нав'язливий, а проте перепитує: “Ш-ш-ще трішки
чи вже досить?...”

ПРО КНИЖКИ

Розмовляли книжки на полиці.

— Як ми колись жили! Нас із рук не випускали,
гладили кожну сторінку, під подушку клали!

— А нині припадаємо пилом, старі до рук не беруть,
молоді кажуть: “Неформат!”, усе телевізор дивляться.

— Тоді одна нам дорога — на макулатуру!

— Еге ж! Увесь світ у кручу сунеться. Учора хазяй-
ці зять сказав: “Вам, мама, на свалку пора!”

ПРО НЕДОГАДЛИВУ МАМКУ

Маленький хлопчик запхивькав — і матінка одразу тицьнула йому до рота соску. А він метелеяє ручками й ніжками, ніби хоче мовити: “Що ж ти не даєш і голосу подати? От виросту й казатиму тобі: “Закрий рота, стара!”

СОБАКИ І ЛЮДИ

На затиснутому з усіх боків висотними будинками пустирі, облюбованому собаколюбам, зчепилися якось два пси. Присутні пожадливо спостерігали за бійкою, кожен по-своєму сприймав подію і те, як господарі намагалися розчепити забіяк. І ніхто не помітив, що в цю гарячкову мить вони схожі на своїх собак.

Раптом один пес різко відскочив убік — і бійка скінчилась. А на обличчях довкола ще вирували пристрасті. Й нікому не спало на думку, як собаки схожі на своїх господарів.

Мимо проходив старий чоловік, який любив і псів, і людей.

— Що — розрядилися? — запитав він, зупинившись на мить. — Ну, і слава Богу!..

ПРО ВІКНА У СВІТ

Світ не потьмяніє і не зблякне від того, що в моєму домі невимиті вікна. Якщо ж я, кленучи долю, піду світ за очі, щастя ніде не знайду, бо втратив найголовніше — свій дім. Тож вимію його вікна — мій дім не гірший за інші, зате затишніший і доброзичливіший, ніж будь-який чужий, теплом і добротою родини й роду. Тоді стану часточкою світу — величезного, прекрасного, залишаючись господарем своєї долі в Домі своєму.

ПОЗИЦІЯ

У лісі виникла пожежа. Що робити? — Тікати? Гасити? Яюсь та буде?..

Метелики, що завше радо летять на вогонь, весело затріпотіли над ним крильцями — хай горить іще дужче. Полум'я од цього враз шугнуло вище — і погубило бездумних, спаливши їм крила.

Равлики сказали: “А ми яюсь перебудемо”. І сховались у свої хатки — перечекати стихію. Та вогонь не пройшов стороною, не пробіг вершечками — пожадиво налетів на них і спопелив.

І лише бобри не побігли, не поклалися на випадок. Вони гуртом загатили річку і пустили воду супроти вогню. Той спершу став дибки, потім засичав, зашвиствів, кинувся вліво, вправо — та покірно опав додолу й тихо згас...

Укотре хижка сила зазіхає на українську мову. Не будьмо метеликами й равликами!

ПРО ЗАБУТИЙ В ЕЛЕКТРИЧЦІ КОШИК

Як тобі живеться — десь там, в іншого хазяїна? Він так само навантажує тебе, а ти знай скрипиш? Не жалкуєш за мною? Я ось тягаю нового, але й ручка все не притреться, і ремствує так само. Тож обоє ми тільки втратили.

А ось і жінка до хати зайшла — зараз почне скрипіти...

ПРО ДУМКИ

Зустріла одна думка іншу.

— Чи не написати нам гарну пісню?

— Е-е-е, то не наша справа. Чула, як хтось казав: “Я пишу тексти не думаючи — однією лівою!”

ПРО РИБАЛКУ Й КАРАСЯ

Рибалка думає: “На цього жирного черв'яка я он якого карася впіймаю!”

Карась на це: “Ну й дурень! Ще ж два тижні піст” ...

ГРАМАТИКА ЖИТТЯ

Минулий, теперішній і майбутній час

Дівчинка про дитсадок:

— Сюди я ще недавно ходила.

Жінка про свій завод:

— Тут я нині працюю.

Бабуся про кладовище:

— Тут я колись лежатиму.

Прикметник

Похмуре небо — можливий дощ.

Похмура людина — можлива гроза.

Чиста вода — сміливо пий.

Чиста людина — відкрий їй душу.

Щедра земля — не зашкодь.

Щедра людина — допоможи.

Дієслово

Привітався — у відповідь усміхнулись.

Усміхнувся — на крихту привітніший став світ.

Іменник

СВОБОДА — Малюк: “Я сам!”

НЕЗАЛЕЖНІСТЬ — Підліток: “Не вчіть мене!”

ВОЛЯ — Дорослий: “Цього я не можу собі дозволити...”

“НЕУСТОЙЧИВИЙ ЕЛЕМЕНТ”

Петрович пішов у політику, та дійшов лише до найближчого перехрестя, де його збили з ніг і добряче потоптали бадьорі дідуся й бабусі з партії “За світле прошле!” А один рожевощокый шкарбун сплюнув у його бік і кинув: “Неустойчивий елемент!..”

ПРО ХМАРИ

Низькі сірі хмари пролітають метушливо, штовхають одна одну, заточуються і крутяться на місці в безладному, безцільному русі. Від них і на землі тривожно й незатишно.

Сповнені гідності, високі білосніжно-чисті хмари плывуть неквапливо й поважно. Вони увібрали світло сонця, зігрілися самі й віддають його іншим.

БДЖОЛА НА ПАЛЬЦІ

Сіла на моє плече перепочити, вертаючи з пилком до вулика. Щоб краще бачити, підніс до неї пальця. Вона переступила на нього — і ось роздивляюся золоту трудівницю близько-близько. Походжає сюди-туди, чепуриться. Досконалий витвір природи, втілення працьовитості й незалежності. Дивлячись на неї, подумав:

Перше. Бджола жалить один-єдиний раз — і гине. Нападає лиш тоді, коли є загроза для неї або вулика, і робить це без найменших вагань. От якби так і люди — не зловживали силою, але й своїм ворогу не поступались ...

Друге, несподіване. Мікроби в побутовому сенсі для людини не існують — надто малі. Але й ми для них — неосяжна субстанція. То, може, й Шевченка хтось не сприймає тому, що для нього Кобзар — надто великий?..

ЗАЙЧИКІВ ЗАХИСНИК

Чотирирічний хлопчик, вперше почувши вірш, який закінчується словами: "... ой-ой-ой, умирает зайчик мой" — після того, як його вистрелив мисливець, перепитує: "Що — зайчика вбили?.." і розгублено замовкає. Коли ж йому читають цей вірш іншим разом, він після слів "вдруг охотник выбегає" швидко й переконано вигукує: "Зайчик утік!"

КРИНИЦЯ ДИТИНСТВА

Помирає взимку старий чоловік. Просить дітей: "Принесіть мені води від Шабелника". Це з невеличкої кринички-джерельця за селом. А снігу накидало — не пройти. Діти набрали води з найближчого колодязя, подали батькові кухлик. "Е-е-е, ні — це не та вода! Принесіть від Шабелника".

Беруть лопату, прокидають стежку, розчищають джерельце од снігу, принесли банку води. "О, це вона. Я ж тут у дитинстві всі долини обходив, кожну криничку знаю, де яка вода..."

НЕПОСТІЙНІСТЬ

Спекотного липневого дня у вагоні електрички більшість пасажирів скупчилися в його затіненій частині. Ті, кому не пощастило, скрушно зітхають: ну й сонце! ну й пече! І лише старенька бабуся біля самісінького вікна, підставивши зморшкувате обличчя несамовитим променям, тихо усміхається: оце хоч нагріюсь і за минулу зиму, й за майбутню...

А сонечко лагідно пестить кожну її зморщечку й, мов пломінка білочка, по вершечках дерев скаче-біжить за електричкою. Воно анітрохи не ображається на розпарених пасажирів, які ще недавно, кленучи низькі дощові хмари і не по-літньому холодний вітер, розпачливо питали: сонечко, де ти?..

ПІСЕНЬКА ВЕСНИ

У сіре шамотіння березневого лісу раптово увірвалась весела пісенька першого проліска. Все довкола стихло, зачудовано слухаючи його дзвінкий голосок. Довгонога тополя шукала очима в небі веселиків, сивий дуб пошепки повторював слова пісеньки. І лише стара сосна скептично посміхнулася й ще тісніше закуталась у кожушанку.

Та пролісок знай собі співав. Коли скінчив, вічний оптиміст барвінок задержкуватом гукнув: “Нумо разом закликати весну!” А блакитні пензлики крокусів узялися перефарбовувати небо...

РІВНОВАГА

Вона цілий рік чекає одного-єдиного дзвінка — Василь завжди вітає з днем народження. Кохає його зі студентських років, думає, що він про це не знає. А Василь, одружившись з іншою і лише згодом довідавшись-здогадавшись, не може порушити цієї традиції. Дружина з котрогось часу теж усе знає, та боїться порушити хистку рівновагу.

А ПРАЦЮВАТИ НЕ ХОЧЕТЬСЯ

Поруч зі мною у вагоні метро молодик зізнається дівчині:

— Попутешествувать или поработать за рубежом я бы не против. Но жить там не хочу...

З погляду дівчини бачу — вона йому не вірить.

А я — вірю!

Таки не хоче. Бо щоб жити там, треба стати людиною іншого світу. Не відбувати повинність в офісі чи на ринку, з кавою та нескінченними перекурами, а “пахать”. А ще — вивчити мову чи й кілька мов тих країн, які так ваблять комфортним життям.

Це знову-таки докласти труду. Працювати ж не хочеться. Нам би — “какось полетшей”. Тому — краще лишатися тут. Та й мову державну знати не обов’язково. Навіщо? Бо жити випало серед такого ввічливого народу: люди довкола на шулявсько-подільський діалект відповідають такою само куренівсько-позняківською говіркою. Такі поблажливі — всі усім вибачають. Ну, то ми ще й “по-матушкі” підкинемо... “Тіпа блін короче”.

Отак і живемо. Засмічена мова, запльовані вулиці, загиджені душі. Вже й звикли. А чого там! Он свиня в калюжі — теж якось живе...

СТЕЖКА ДО ЩАСТЯ

У розмові про онука нашої знайомої:

— Дай, Боже, щоб він якомога пізніше одвернувся від дорослих через їхню байдужість. Нині він отримує сповна від бабусі те, що потрібне кожному, — любов до себе. В дорослому віці, звиклі до браку любові, люди або живуть з опущеною головою, або удають, що все гаразд, і заповнюють порожнечу її сурогатами. А дитинство не вміє зображати радість, коли її немає. Воно беззахисне й довірливо простує найкоротшою стежкою до щастя, відгукуючись — щиро й нестримно — на прояви доброти й любові.

Як часто дорослим заважає шкіра з рубцями досвіду — душа під нею захищеніша, однак самовбивчо нечула.

САМОТА

• Бабуся вже котрий день мало не щогодини бігає на другий бік вулиці — зазирає через хвіртку у двір: чи не повернулася зі столиці єдина на весь куток приятна з нею сусідка.

• Поки чоловік був живий — потерпала від його запоїв, плакала і проклинала. Поховавши, теж плаче — самій сумно і його жаль.

• Жінка середніх літ приймає у свою хату то одного, то іншого чоловіка. Сусіди вже й не запам'ятовують імен.

— Насте, чи не досить обпікатись?

— Ай, тітко Валю, — хоч би який, аби жива душа поруч...

• Типова бабуся з лавочки біля під'їзду. Неодмінно зачепить когось із молодих — усе їй не так. Ті проходять мимо — мов і не до них. Якщо й огризнуться, хтось із сусідів каже: “Не зважай, просто їй нікого пиляти вдома, ніхто до неї за весь день і не заговорить...”

• Двоє братів зі вдячності за те, що чужа для них жінка більше десяти років доглядала їхнього батька-інваліда, уважили право успадкування хати й садиби на її користь. Зрідка навідуються, намагаються чимось допомогти. І щоразу, прощаючись, вона каже: “І знову я буду сама...”

• Усе життя — самотня. У вільний час постійно відвідує концерти й літературні вечори. Знайома з багатьма митцями, охоче розповідає — іноді вже не вперше — про своє спілкування з ними. Когось це вже дратує, хтось вислуховує її, як маленьку: що вдієш — треба чимось заповнювати порожнечу...

• Він ніби й такий, як інші діти. Не вундеркінд і не debil. Але й у дитсадку, і потім у школі не вписувався в загал і зрештою випадав із нього. Самотність не має вікових меж.

• Єдина донька не раз їздила в Грецію на заробітки, потім вийшла там заміж. Батьки нудьгують без її дзвінкого голосу, веселого співу. Якось на одній зі станцій метро побачили на рекламному щиту дівчину — і завмерли: яка схожа! З півгодини постояли й мовчки пішли додому. А потім потай одне від одного, поки реклами не зняли, їздили на ту станцію і подумки розмовляли з нею...

ЗАРУБКИ

• Спостереження: самотнє дерево, як правило, пряме, гармонійно розкидає в усі боки своє гілля, ні надто приземкувате, ані надміру витягнуте вгору. Чи не так і людина — природна і доладна по суті своїй наодинці з собою — сучасно викручується і кривляється в натовпі таких само догідливих або самовпевнених, що за будь-яку ціну прагнуть дістатися оманивого неба непевної слави?..

• Трагедія нинішніх молодих у тому, що їх звідусіль запевняють, ніби всі радощі життя можна купити за гроші. І ми, мабуть, належимо до останнього покоління, яке знаходить щастя у самих собі: у творчій роботі, безкорисливій дружбі, окриленому співі...

• Про суспільство варто судити, як про військовий підрозділ під час навчань — біг із повною викладкою і залік за останнім солдатом...

• Самозакохані політики у своїх виснажливих війнах можуть здобути весь владний олімп, проте вони безповоротно втраять Україну.

• У кожного з нас є 33 букви рідної абетки. Проте одні складають із них слова “мама”, “хліб”, “кохана”, “творчість”, “батьківщина”, “щастя”, а інші — “блін”, “сука”, “пофіг”, “дерибан”, “ненавиджу”. Та ніщо

не минає безслідно. І коли перші зводять зі слів якщо не храм, то принаймні добрий затишний дім, другі — матюк за матюком — зіплюють собі тюрму, хай це навіть не офіційна установа з охороною і колючим дротом по периметру простору злиденного буття. А на початку в усіх було Слово...

- Визнаю лише один банк — власну душу, в якій маємо назбирувати надлишки енергії молодості, щоб потім, у літа похилі, отримувати відсотки, що освітлюватимуть і зігриватимуть наш песимізм.

- Ми вже не дбаємо не лише про минуле (батьки) — ми не плакаємо майбутнє (діти), яке, у свою чергу, переступить через нас, простгуючи засліплено до своїх міражів.

- Кожна мить — можливість почати гарну пісню чи справу. Кожна мить — нагода лишити добро у світі, кожна — розплата чи нагорода за всі попередні миті.

- Для людини звичайно мірилом успіху є успіхи інших. Звідси — незадоволення, заздрощі, недоброчливість, самоїдство. А треба — щодня прагнути прогресу порівняно з собою вчорашнім. Успішність — у досягненні мети на ім'я “самореалізація”.

- Сосна — дерево-оптиміст. І в найпохмурішу погоду вона випромінює золотокоре світло.

- Старість — як політ на планері: що вище сягнув мотором молодості, то ширший виднокіл і спокійніше кружляння над землею, світом мудрої зрілості й теплих споминів.

- Дитячий захват, фантазії юності, запал молодості, врівноваженість зрілості, неспішність старості. Та якщо дитинство починається із сонної млявості, а юність — із незворушності, то куди йти далі?..

• Життя — це навчання, спілкування і творчість. Вчитися ми лінуємося. Спілкуватися не вміємо. Творити — лінуємося, не вміємо та й не маємо змоги, бо нам заважають такі само, як ми.

Навіщо тоді живемо?..

• Перший поштовх поетичному злету дають емоції, яскраві враження. Ведуть, живлять, прискіпливо відсвіають зайве, чуже — думки. Почуття і думки — це води ріки та її береги.

• Щовечора вмирає сонце, і ми вмираємо разом із ним. Щоранку знову народжуємося з воскреслим світилом. Життя — нескінченний ряд умирань і воскресінь. І закінчується воно, коли ми втомлюємося повертатися до життя.

• Значущість людини визначається масштабом її думок. Хтось не виходить думкою далі свого двору, хтось не зазирає далі кола повсякденних обов'язків та щоденного спілкування, хтось уболіває за все, що діється у світі. А душа або тягнеться за думкою, росте, гартує крила, або сито рохкає в напівдрімоті біля корита глевких пересудів...

• Добровільне рабство: під впливом розрекламованих уявлень про миттєві радощі життя робимося їхніми вічними заручниками. Ні далекої мети, ні довгої думки, ні творчих злетів — одні дрібні змагання й жебри та шлунково-кишкові свята...

• Щастя починається з відчуття краси, з уміння знайти її серед одноманітних буднів. Людина, яка осягнула це вміння, не буде збирачем крихт на немилосердних перехрестях життя, прохачем затертих мідяків у таких само духовних бідаків.

• Поезія — те саме ходіння до церкви, до Храму. Можна йти туди хитруватим прохачем або щоб при-

нижено бити поклони. А можна — щоб нарівні розмовляти з Богом.

- Змужніння — з тих, кого ведуть, стаємо тими, хто йде сам, а то й веде інших.

- Що лишень не ввижалось-бачилося в юності запашними літніми вечорами під час споглядання рясного зоряного неба! Безмір загадкового простору манив увись, пробуджував бурхливу уяву, народжував розмаїті фантазії. Та з роками ширяння повертало до земних траєкторій, незнане й незвичне набувало знайомих рис. І нині все частіше мені світить угорі мережка Чумацького шляху на чорній вишиванці Бога...

- І все-таки найвправніший митець — Природа. Акварель неповторного заходу сонця, мелодія солов'їного романсу, верлібр норовистої гірської річечки, довершена скульптура лані й моєї коханої — перевершити це неможливо, хіба повторити...

- Птах прекрасний у співі й польоті. А поза цим він — кавалок плоті й пір'я.

- Навіщо людям безсмертя, якщо вони не вміють заповнювати вільний час такого короткого життя?..

- Лагідний чоловік — з ним можна розминутися й на вістрі голки.

- Кохана — подивиться на квітку, й та повертає до неї свою голівку.

- Думка, що стала рядком, схожа на метелика, пришпиленого булавкою, або на засушений листок між сторінок блокнота. І перша, й другий, і третій — уже неживі, зупинилися в русі, втратили життєву силу. Та втіхою може бути те, що в чутливій душі

кожен із них може народити нову думку, новий злет краси, пульсацію вічного Життя.

- Відмінність між молодістю і старістю, серед іншого, полягає і в тому, що молодість створює собі свята сама тоді як старість чекає на них, як на пенсію. Можливо, ця думка не беззаперечна, однак підштовхує до іншої: світ довкола нас безнадійно старий, бо все більше покладається, що хтось його розважить, наповнить цікавим змістом його нудну й безініціативну порожнечу.

- Безупинно критикуєш — ризикуєш втратити друзів. Без міри розсипаєш компліменти — можеш втратити самого себе.

- Чоловіків можна порівняти з мисливцями, які, однак, полюють лише коли голодні або коли перед ними постійно виклично-провокативно сюди-туди снує здобич. Ситий чоловік не має ні нюху, ні інтуїції, а здобич, що необачно опинилася надто близько перед ним, він може встрілити для розваги або щоб не драгувала й не порушувала його дрімоту. Розумні жінки ніколи не переговорюють чоловіків, завжди залишаючи смачні шматочки на завтра...

- Що неприступніша скеля, то більше обходять її стороною. Що неприступніша дівчина, то більше вона вабить.

- Тіло своє отримало. А душа лишилась голодна.

- Укотре зима сором'язливо накидає біле покривало на бруд і безлад наших буднів, влаштовує світлі свята чистої цноти. Ще все можливо, аби лиш потреба чистоти поселилася в нас самих.

- ...вигадали “факсиміле”, потім — “мокра печатка”, спершу — “фанера”, а опісля — “живий звук”, ГМО —

і “екологічно чисті продукти”. Сурогати, замінники, імітація всього — роботи, дружби, життя. Загиджені вулиці — і “як тебе не любити, Києве мій”, “калинова мова” — і каліка-суржик, “мальовнича Україна” — і “ця країна”...

Зневажений народ, влада, яку ненавидять і з якої сміються, безцільне переповзання з дня у день, розхапування і викидання одне в одного всього, що можна урвати, взаємопоборювання і взаємознищення...

Картина з майбутнього: у мороці Космосу кружляє на орбіті схолий вугляк колись буйнозеленої теплої Землі...

ІРОНІЧНЕ

— Та-ак, біографія поета. Якого століття? Двадцять першого? То це наш сучасник? Ще й зовсім невідомий? А кого це зацікавить?! Ну от, до прикладу, кому цікава в наші дні біографія пересічного інженера? Він, мабуть, і не інженер уже — десь на ринку продає чай або сантехніку. А-а-а, то цей поет теж інженер? Зрозуміло — перекваліфікувався. Не в продавці, а спершу в журналісти, а потім у літредактори? То, може, він ще й співає? Ну, я так і знав. Ох і часи настали...

Біографія поета. А й справді — кому цікаво збите: народився, вчився, одружився? Це в усіх таке схоже... Але ж чомусь він не такий, як усі. Не так бачить, не так думає. І являє іншим світ, в якому живе, відчуває, любить, страждає. То, мабуть, саме це — його біографія, відображення того світу в уяві, фантазіях — у віршах...

Післямова

Не зарікайся, не кажи нікому,
що змовк, що вже тобі не до пісень.
Заходить вечір? Поки що став кому –
ще буде ранок, ще настане день.

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
-----------------	---

ЕХОЛОКАЦІЯ

БЕРЕЗНЕВИЙ СНІГ	4
“Неповторне життя...”	5
НА ВИРИСТ	6
ДЕНЬ НАРОДЖЕННЯ	7
НАТХНЕННЯ	8
“На те вона й молодість, щоб грішити...”	8
“Стареньку мальву переселили до міста...”	9
“Країно одвічних плачів...”	9
ПОКАЯННЯ	10
“Якщо ти — не муляж, якщо ти ще живий...”	11
“Нехай закрила сонце зранку хмара...”	12
“У Вічності коротка пам'ять...”	12
ДІАГНОЗ	13
МОНОЛОГ ВАСИЛЯ СТУСА	13
“ДАЙОШ ПОЗІТІВ!”	14
ЮНИМ ЛИЦАРЯМ, ЩО ГОЛОДУЮТЬ ПІД СТИНАМИ “УКРАЇНСЬКОГО ДОМУ”	15
ТАЛАНТ (Спогад сексота)	16
ДОПОКИ...	16
ЗАГРОЗА ПОВЕНІ	17
“Ці пагони людей під лагідним дощем...”	18
“Без струсів нічого не буде...”	18
“Охочіш розмовляю з горобцями...”	19
“І непогожий день, і непривітні люди...”	19

ПРОЇЖДАЮЧИ СНІТИНКУ	20
ДИХАЄМО	20
“Сонце ховається в хмари...”	21
ЗРЕЧЕННЯ	21
КАЛЕНДАР	22
“В похмурому морі буття...”	23
АНТИСЛОВА	24
“Звикаю...”	25
“Із того самого свинцю...”	25
ЧАС	26
МЕТУШНЯ	27
“Думка, паралізована задрісним спогляданням...”	27
“Завжди це важко — і знайти натхнення...”	28
“Позбутись останніх ілюзій...”	28
“Кому каменем сірим в підмурку дісталось лежати...”	29
КОЗАЦЬКА ПІСНЯ	30
“Десь небо сьогодні заплаче...”	30
САМОТНІСТЬ	31
“Згорнутись калачиком на лаві...”	32
“Немов непрявлена півка...”	32
ТВОРЧИСТЬ	33
“Я — дерево, що в ґрунт вросло навічно...”	34
“Не тридцять срібників — тридцять копійок...”	34
“Заповнюємо порожні клітинки...”	35
“Ми запалюєм одне одного...”	36
“Життя долаю крок за кроком...”	36
МОНОЛОГ БУБНОВОГО ВАЛЕТА	37
“Металеві дерева...”	38
“Ці вузлуваті руки — від землі...”	38
ДЕНЬ ПЕРЕМОГИ	39
ПАМ'ЯТНИК ТАРАСУ В КИЄВІ	39

“Капіляри залізниці...”	39
ЗАБУТИЙ КЛАСИК	40
ОСТАННІЙ РОБОЧИЙ ДЕНЬ	40
“Поруч із високим...”	41
“І знов натікають деревець...”	42
У СВІТІ ЛЮДЕЙ	42
“В кишеньх пустка, а потреб — надміру...”	42
ЕХОЛОКАЦІЯ	43
“Щось у світі цім не так...”	43
“Світанкове місто належить птахам...”	44
“Останню риску підведу...”	44
“Моя доля щаслива — любити людей...”	45

ПЕРЕГУК

“Святкуймо допоки святкуються...”	46
БІОГРАФІЯ СОНЦЯ	46
ВЕЛИКДЕНЬ	47
“Метушня — це відсутність мети...”	47
“Ластівко мовчазна...”	48
“Якщо був вечір сумний...”	48
“Гобелен призахідного неба...”	48
“У вечірньому парку...”	49
“Дощ вибиває ритм...”	49
НІЧНА ГРОЗА	49
“Йду травневим завітчанним світом...”	50
“Заздрю трояндам...”	50
ПОВЕРНЕННЯ	51
ТРАКТАТ ПРО ПОЕЗІЮ	51
“Ранкова моя зоря...”	52
БАТЬКІВЩИНА	52
ЛІКАРНЯ	53
“Гра, що, колись почалася...”	53

ВИШНІ ДИТИНСТВА	54
“Ви проходите переді мною...”	54
“Я не літній. Я — осінній...”	55
“Одвічна ціль краси — подобатись комусь...”	55
“Приходить рядок і стукає в серце...”	56
“Старі пеньки нікому не потрібні...”	56
“Цей ліфт, як бомж, — вже не ховає очі...”	57
“Усе життя — експромт, розбурхана експресія...”	57
КАЧАНІВКА	58
“Він підлітком до нас у двір забрів...”	58
“Запам’ятовую губами...”	59
“Мене Адам нічого не навчив...”	59
“Я вперед не біжу...”	60
“Сьогодні знову купив замък...”	60
“На човнику персональної незалежності...”	60
“Мені у місті неба не стачає...”	61
“У тебе перекури...”	61
ОСІНЬ	62
“Обриваєм теревені на півслові...”	62
“Ступаю по листю, що сиві скидають дерева...”	62
ГОЛОСІВСЬКА ОСІНЬ	63
ОСІННІЙ РОМАНС	63
АРАРАТ (Знайомство з Вірменією)	64
РАНКОВИЙ ВІРШ	67
“Цей світ паралельний ві сні...”	67
“Набігла хмарка світла...”	68
ЧЕКАННЯ СВЯТ	68
“У п’ятниці завжди багаті статки...”	69
НОСТАЛЬГІЙНИЙ СПОМИН	70
“Коли тобі давно не вісімнадцять...”	70
“Благословенний день, який...”	71

“Відходить поїзд осені у зиму...”	71
“...а час проте — найкращий проявник...”	72
“А сонце однаково світить...”	72
ОСІННІЙ ДОЩ	73
“Поезія — не в римі, не в рядках...”	74
ПІДНІСТЬ	74
РОЯЛЬ	75
“З осудом гарячим не спіши...”	75
“Синичка порядкує на балконі...”	76
АКТОР	76
“Ми — із різних епох. Я милуюсь тобою...”	77
“Зимова днина — мов холодна жінка...”	77
“Я заздрю сніжинкам, які безборонно...”	78
ЗАКОХАНІЙ ПАПАРАЦІ	78
ПИТИ ЧИ НЕПИТИ?	79
“Як зі строкатої зграйки гідких каченят...”	80
“Молоде кохання — шал весни...”	80
“Ти — моя жива аптека...”	80
УКЛІПЦІ	81
“Відлига серед зими...”	81
“Старий трамвай ступає обережно...”	82
“Колись без попередження...”	83
“Світ огорнула осінь золота...”	84
“Всі ми — з Божої глини...”	84
ВІДКИДАННЯ СНІГУ	85

БАРАН В АПТЕЦІ

ПТАХИ І ЛЮДИ	86
ЗІЗНАННЯ	86
МЕТАМОРФОЗИ	87
УЛЬТИМАТУМ	87
ЦЕ ЩЕ КВИТОЧКИ...	88
ДО КРАСУНІ	88
АЛЕРГІЯ	89

ПРО ВВІЧЛИВІСТЬ	89
БАРАН В АПТЕЦІ	90
ВІРШІ НА ЗАМОВЛЕННЯ (Повертаючись із дачі)	90
БАУКАЮЧИ ЦІЛИЙ ДЕНЬ ХРЕЩАТИКОМ	91
ВІДПУСТКА	92
ЛУЗАННЯ НАСІННЯ (Замальовка з натури)	92
КИЄВЕ МІЙ (Тютюноволірична)	93
МЕТЕОСТРАЖДАННЯ	94
НЕ ПЕРЕБИРАЙ!	94
МОВА. МОВА? МОВА!!!	95
ЯК ЛЕВА ВИБИРАЛИ	95
НАУКА І ЖИТТЯ	96
ХТО ЩО ВМІЄ (Дитячий віршик для дорослих)	96
ПОЕТ І ФУРШЕТ	97
ГРАМАТИКА ЖИТТЯ	98
ПІСЛЯМОВА	113

Літературно-художнє видання

ЦУШКО

Сергій Вікторович

ГРАМАТИКА ЖИТТЯ

ПОЕЗІЇ

ЗАМАЛЬОВКИ

Редактор *Д. С. Чередиченко*
Художнє оформлення *Л. В. Міщук*
Технічний редактор *Т. М. Мацапура*
Коректор *Л. Д. Кожем'яко*
Комп'ютерне верстання *О. Є. Кочубей*
Палітурні роботи
Т. Ю. Замішайло, Я. П. Намака

Підписано до друку 2.04.2013 р. Формат 84 x 108 ¹/₃₂.
Гарнітура "LazurskiC". Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 6,3. Обл. вид. арк. 4,27.
Наклад 200 пр. Зам. 13-13.

Університетське видавництво ПУЛЬСАРИ.

Адреса видавництва і друкарні: 04070 Київ-70, вул. Спаська, 9/2.

Тел. (044) 425-12-75, 425-04-96, 425-01-03.

E-mail: mail@pulsary.com.ua

<http://www.pulsary.com.ua>

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до Державного реєстру
видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції,
серія ДК № 4436 від 08.11.2012 р.

Цушко С.

Ц91 Граматика життя : поезії, замальовки / Сергій Цушко.—

К.: Унів. вид-во ПУЛЬСАРИ, 2013. — 120 с.

ISBN 978-617-615-030-5

У новій книжці автор виступає не лише як поет-лірик —
у ній вміщено й гумористичні вірші, а також притчі, короткі
замальовки і роздуми.

ISBN 978-617-615-030-5

9 786176 1150305

УДК 821.161.2-1
ББК 84(4Укр)6-5